

פנינים לשבת

ממעייני היהדות

מוקדש לע.ג בתנו היקרה

אודליה פינקלר ע"ה

בת זהבה ושמעון תורג'מן יבדלא"ו
נלב"ע ביום שלישי כ"ו סיון תשע"ג

ת.נ.צ.ב.ה

פרשת "חוקת"

ז' בתמוז תשע"ג

15/06/2013

ליקט וערך :

שמעון תורג'מן

ירושלים	תל אביב	חיפה	באר-שבע	חשמונאים
19:10	19:26	19:19	19:27	19:28
20:29	20:31	20:33	20:30	20:30
כניסת שבת				
יציאת השבת				

תוכן העניינים

<u>מס'</u>	<u>הנושא</u>	<u>עמ'</u>
1 .	פרשת חוקת – על הפרשה	4
2 .	לקח טוב מהפרשה	9
3 .	דברי חכמה מחכמינו על הפרשה	16
4 .	במעגל השנה היהודית, מושגים ביהדות ודמויות חשובות בהיסטוריה היהודית	48
5 .	סיפור ופתגם – עם מוסר השכל	56
6 .	החיים הבריאים	64
7 .	אירועים היסטוריים שקרו בשבוע הזה לפני שנים	77
8 .	המקורות מהם לוקטו הפנינים לפרשה ומוספיה	83
9 .	רשימת פרסומי גמ"ח תורג'מן בנושא מעגל השנה ובנושא מעגל החיים של היהודי	84

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה , נא לפנות לדוא"ל: h-tourjy@smile.net.il

מנויי הפנינים לשבת היקרים!

לפני שבוע עברה משפחתנו אסון כבד ומטלטל, עת בתנו האהובה אודליה נהרגה בתאונת דרכים.

אין לנו מילים שיכולות להכיל את הצער, ההלם והכאב שבלבנו.

אודליה היתה בת מסורה, אחות אוהבת, אשה נפלאה ואמא מדהימה. לבה הרחום היה תמיד קשוב, והיא סייעה בשמחה ובאהבה לכל חולה ונזקק.

מאז האסון השתנו חיינו, עברנו למציאות חדשה של אובדן וחוסר.

בימי השבעה הגיעו לנחם אותנו אלפי מבקרים, ונדהמנו לגלות בכמה אנשים נגעה אודליה, ולשמוע סיפורים מרגשים מאנשים רבים שלא הכרנו על מעשיה הרבים למען הזולת.

במשך כל הזמן הזה, נעטפנו באהבה רבה, דאגה גדולה, תמיכה ללא גבול והרבה עידוד שקיבלנו משכנינו ומידידינו הרבים ומכם קוראי הפנינים היקרים ואנו מלאי הערכה על כך.

אנו מאמינים בני מאמינים ואנו מאמינים כי אמונה זו תעמוד לנו בעת הזו בה אנו שרויים בצרה.

אנו חייבים לקום ולהמשיך לצעוד בדרך החיים בדרך היצירה ולהוביל את ילדינו וצאצאינו אשר עיניהם נשואות לנו. האחריות היא גדולה ואנו חייבים לעמוד בה.

מי יתן ותפילותיכם עבורנו עם תפילותינו ותפילות של רבים אחרים תתקבלנה אצל בורא עולם והוא ישלח לנו את המזור האמיתי לכאבנו והוא יצייד אותנו בתעצומות נפש חדשים על מנת שנוכל להמשיך לצעוד במשעול החיים אמן

שמעון וזהבה
וכל משפחת תורג'מן

1- פרשת חוקת – על הפרשה

1.1. נתונים על הפרשה

פרשת חוקת היא פרשת השבוע השישית בספר במדבר והיא הפרשה ה 39 בתורה. פרשת חוקת מתחילה בפרק י"ט פסוק א' ומסתיימת בפרק כ"ב פסוק א'. בפרשה יש עשר פרשיות, שש פתוחות וארבע סגורות. בפרשה יש 87 פסוקים, 1245 מילים ו-4670 אותיות. בפרשת חוקת יש 3 מצוות עשה ואין בה מצוות לא תעשה.

1.2. תוכן הפרשה

פרשת חוקת עוסקת בשמונה נושאים עיקריים :

א . פרה אדומה (יט, א-כב)

ב . פטירת מרים ומי מריבה (כ, א-יג)

ג . שיחות כושלות עם מלך אדום (כ, יד-כא)

ד . 'מיתת נשיקה' של אהרון הכהן בהור החר (כ, כב-כט)

ה . מלחמה עם הכנעני מלך ערד (כא, א-ג)

ו . מתלוננים, נענשים ונרפאים (כא, ד-ט)

ז . ניסי מלחמה ושירת הודיה (כא, י-כ)

ח . מכים את סיחון האמורי ואת עוג מלך הבשן (כא, כא – כב, א)

1.3. ההפטרה

מפטירים הפטרת "ויפתח הגלעדי" בספר שופטים פרק י"א החל מפסוק א' עד פסוק ל"ג (...ויכנעו בני עמון מפני בני ישראל) יהודי תימן מוסיפים עוד 7 פסוקים עד סוף הפרק

1.4. תקציר מהנושאים בהם עוסקת פרשת "חוקת"

- א. טעמי מצוות התורה לא תמיד ברורים לבני האדם, המצוות בהם אין לנו הבנה נקראות בשם 'חוק'. קיום החוקים מלמד על ציות מוחלט לציווי של אלוקים, כיון שעשיית מצווה אף ללא הבנת הסיבה לציווי מלמדת על כוחה של המצווה, כפי שחייל, עובד ממלא פקודה, משימה אף שאינו מביין את הסיבה, וכל זאת מחמת כפיפותו לגורם המצווה.
- ב. ה-"חוק" עליו מדובר בפרשתנו היא מצוות "פרה אדומה". השימוש בפרה אדומה נעשה כדי לטהר אדם שנטמא ממגע של מת. אופן הטהרה מתבצע על ידי שריפת הפרה, ולקחת האפר ונתינתו לתוך מים ומים אלו מושלכים אל הטמא ובכך הוא נטהר מטומאתו ויכול להיכנס לבית המקדש. ההגדרות של פרה אדומה הינן: פרה שלמה ללא חבלות "פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם" ושלא רתמו אותה לעבודה "אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ, עַל"
- ג. הסיבה ההלכתית המונעת כיום כניסה להר הבית (מתחם בית המקדש) היא אי הימצאות אפר פרה אדומה. למרות שבשנים האחרונות נעשים ניסויי מעבדה בכמה רפתות על מנת לגדל פרה כזאת. ולפני כמה שנים אף נמצאה פרה כזאת בישוב בת שלמה שליד זכרון יעקב.
- ד. עם ישראל הגיע במסעו למדבר צין, שם מתה מרים אחותם של משה ואהרן. עד למותה של מרים ליוותה באר מים את בני ישראל במדבר, בזכות צדקותה של מרים. אי הימצאות המים הביאה את בני ישראל לידי תרעומת חריפה על משה, וטענה על עצם היציאה ממצרים. משה ואהרן נצטוו על ידי ה' לדבר אל הסלע כדי להוציא ממנו מים, "קַח אֶת הַמַּטֵּה, וְהִקְהַל אֶת הָעֵדָה אֹתָהּ וְאָהֲרֹן אַחִיד, וְדַבַּרְתָּם אֶל הַסֶּלַע לְעֵינֵיהֶם, וְנָתַן מִמֵּיו; וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִן הַסֶּלַע, וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה". אולם משה במקום לדבר אל הסלע כאשר צווה מכה בסלע ויצאו ממנו מים "וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטְהוֹ; וַיֵּצְאוּ מִן הַסֶּלַע, וַתִּשֶׁת הָעֵדָה". הקב"ה כועס על משה ואהרן על כך שלא שמעו בקולו ואף המעיטו מגודל הנס של דיבור אל הסלע ויוצאים מים ומעניש אותם בכך שלא יזכו להיכנס לארץ ישראל. במקום הזה קראו "מי מריבה" על שם המריבה שהיתה לבני ישראל בנושא המים.

ה. בני ישראל מתקרבים לארץ ישראל ובדרך הם צריכים לעבור דרך ארץ אדום (דרום ירדן וצפון ערב הסעודית). משה שולח שליחים למלך אדום ומבקש לעבור בארצו. "נְעַבְרָה נָא בְּאַרְצְךָ, לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם, וְלֹא נִשְׁתָּה, מִי בְּאֶרֶץ דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נֵלֶךְ, לֹא נִטָּה יָמִין וּשְׂמָאל, עַד אֲשֶׁר נַעֲבֹר, גְּבֻלְךָ." מלך אדום מסרב ושוב שולח משה שליחים ואומר לו שבני ישראל יעברו בצד הדרך (במסילה) ואף ישלמו עבור המים שיצרכו "בְּמִסְלָה נַעֲלֶה, וְאִם מִיָּמִיךָ נִשְׁתָּה אֲנִי וּמִקְנִי, וְנִתְּתִי מִכָּרֶם; רַק אֵין דָּבָר, בְּרַגְלֵי אֶעֱבֹרָה" ושוב מלך אדום מסרב ואף יוצא בראש צבאו לגבול. בני ישראל שמצבם הרוחני והחומרי היה ירוד מבצעים "אחורה פנה" על מנת להקיף את ארץ אדום.

ו. פטירתו של אהרן נעשתה בדרך פלאית, משה נצטווה לעלות עם אלעזר (בנו של אהרן) אל פיסגת הר ששמו הוא "הר הֶהָר", שם בפיסגה צווה משה להפשיט מאהרן את בגדי הכהן הגדול ולהלביש את אלעזר בבגדים אלו. וכך מתאר רש"י "אמר לו, היכנס למערה ונכנס. ראה שם מטה מוצעת ונר דלוק, אמר לו עלה למיטה ועלה. פשוט ידיך ופשט. קמוץ פיך וקמץ. עצום עיניך ועצם".

ז. כל מי שטייל בדרום ירדן, לעיר הנבטית העתיקה פטרה, הידועה גם בשם "הסלע האדום" מכיר בוודאי את ההר הגבוה הנמצא בסמוך ואשר בראשו ישנה מערה ועליה ציון של קבר. הר זה נקרה בשם "ג'בל ארון" המזוהה כמקום קבורתו של אהרן הכהן, והר זה נראה כמו הר על גבי הר ולכן נקרא המקום הר הֶהָר. לפי המסורת המוסלמית שם נקבר אהרן הכהן. הוואדי המוליך לפטרה נקרה "וואדי מוסא" ואשר בתחילתו ישנו מעין הבוקע מהסלע ושוב, לפי המסורת המוסלמית זהו הסלע אותו היכו משה ואהרן ויצאו ממנו מים.

ח. מלך ערד הכנעני ששמע שבני ישראל מתקרבים יוצא להלחם בהם ומצליח לקחת בשבי מבני ישראל. בני ישראל נודרים נדר לקב"ה ומבקשים להצליח במלחמה ובתמורה הם מבטיחים להשמיד עד היסוד את ערי מלך ערד וכך היה ולמקום קראו חורמה על שם תוכן הנדר "וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל, וַיִּתֵּן אֶת הַכְּנַעֲנִי, וַיַּחֲרֶם אֶתְהֶם, וְאֶת עָרֵיהֶם; וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם, חֲרָמָה".

ט. בני ישראל כבר היו קרובים להיכנס לארץ ישראל, אבל מחמת אי הסכמת בני אדום לאפשר לבני ישראל לעבור דרך ארצם נאלצו לעקוף את ארצם, דבר שהאריך מאד את הדרך וגרם להתמרמרות כללית בקרב העם ובתלונה אל משה "למה העליתנו ממצרים, למות במדבר: כי אין לחם, ואין מים, ונפשנו קצה, בלחם הקלקל". תגובת הקב"ה היתה הבאת נחשים שהכישו את בני ישראל והפילו חללים רבים. בני ישראל מתחרטים ומבקשים ממשה שיתפלל עבורה. ה' אומר למשה להכין נחש מנחושת וכל מי שהביט אליו וכיוון ליבו בתפילה לאלוקים – הבריא. אגב, הסמל של חיל הרפואה בצה"ל וכן של כל מערכות הבריאות הינו צורה של נחש כי הרי הנחש ריפא את בני ישראל במדבר. "ויעש משה נחש נחשת, וישמהו על הנס; והיה, אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת, וחי." על כך שואלים "וכי נחש ממית או נחש מחייה?" ועל כך עונים "אלא כל זמן שישראל מביטים כלפי מעלה ומכוונים את ליבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים".

י. בני ישראל מתקרבים לארצו של סיחון מלך האמורי (צפון ירדן ודרום סוריה) ושוב משה שולח שליחים בבקשה לעבור בארצו תוך כדי התחייבות לא לפגוע בדרך בשום דבר (כמו אצל מלך אדום) ואולם מלך סיחון מסרב ויוצא להלחם בבני ישראל אולם הפעם בני ישראל גוברים וכובשים את ארץ סיחון. גם עוג מלך הבשן (רמת הגולן) יוצא למלחמה מול ישראל וגם הוא מפסיד בקרב ובני ישראל יורשים את ארצו.

יא. אחת מהערים שכבשו בני ישראל מידי סיחון היתה העיר מידבא "וַיִּנָּרְם אָבֶד חֶשְׁבֹן, עַד-דִּיבְנִי; וַנְּשִׂים עַד-נַפְתָּ, אֲשֶׁר עַד-מִידְבָּא" העיר מידבא נמצאת בעבר הירדן במזרחי והתפרסמה בזכות פסיפס מדהים הנקרא "מפת מידבא" מהי מפת מידבא? מפת מידבא היא רצפת פסיפס שהתגלתה בכנסייה עתיקה בעיר מידבא שבעבר הירדן המזרחי ובו מתוארת ארץ ישראל בתקופה הביזנטית. במהלך השנים נהרסה חלק מרצפת הפסיפס ואולם נשאר תיאור די שלם של ירושלים למעט החלק הדרום מזרחי. הפסיפס המתאר את ירושלים בנוי בצורת אליפסה והמבנים מתוארים ממבט ציפור כשבמרכז אנו מזהים את כנסיית הקבר. על בסיס זה ניתן ללמוד על שאר העיר ירושלים באותה תקופה שהיתה עיר טיפוסית רומית וברחובות ראשיים ומשניים כמו ה"קארדו" כשלידו רחוב הקארדו משני וכן רחוב ה"דקומנוס" הראשי והמשני (רחובות אלו נבנו מאות שנים קודם בעת בניית העיר איליה קפיטולינה על ידי הרומאיים עוד לפני התנצרותם). בנוסף ניתן לזהות במפה את שערי ירושלים. על בסיס מפה זו התקיימו חפירות ארכיאולוגיות אשר הוכיחו את אמינות המפה. המעניין שבפה גם רואים דגים בירדן וכן סירות בים המלח. חומר נוסף ניתן למצוא באתר

<http://www.tsel.org/eretz/med/index.html>

2. לקח טוב מהפרשה

2.1. "נקודה טובה" – רעיון מהפרשה, במבט עכשווי.

בזכות מי העולם קיים? / ר' משה רוט

השיר הרבי ג'ו כפרה של להקת טיפקס (מילים: קובי אוז ודני רכט, לחן: קובי אוז), הינו שיר מחאה על אלה העושים את השכינה לעסק ומתפרנסים ממתן ברכות והבטחות.

בין הרים ובין סלעים
חי צדיק מלאך בְּחֶסֶד,
מְכוֹנֵית וּשְׁנֵי בְּתִים
הַשְּׂכִינָה אֶצְלוֹ זֶה עֶסֶק,
תּוֹר אֶרֶץ כָּל הָעֵדָה
מִבְּקָשִׁים בְּרָכָה אוֹ שְׁתִּים,
גַּם בְּרִיאוֹת גַּם עֲבוּדָה
הָרַבִּי ג'וֹ כְּפָרָה...

ננסה להתייחס לדברים אלה, מתוך עיון בפרשת השבוע. פרשתנו – פרשת חוקת, מספרת על שני צדיקים גדולים, שבזכותם זכה עם ישראל לשפע גשמי רב. קיומו הניסי של עם ישראל במדבר במשך 40 שנה, הוא דבר מופלא. מיליוני אנשים מתקיימים במדבר הצחיח, כאשר הם זוכים למזון, שתיה והגנה מן השמים. "חבילת הזהב" האלוקית ל"נוסע המתמיד" במדבר, כללה מזון (מן, שליו ומים) וביגוד (בגדים שאינם מתבלים) הגנה (ענני כבוד שהגנו על העם ממזיקים) והובלה ניסית על ידי עמוד האש והענן. והנה, כאשר מרים אחות משה נפטרת מן העולם (כמסופר בפרשתנו), נעלמת הבאר הניסית ממנה שתה העם מים. באר שהיתה זזה ו"נוסעת" עם העם בנדודיו.

וַיִּבְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מְדַבְּרֵי צֶן בַּחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקֹדֶשׁ וַתָּמַת שָׁם מְרִים
וַתִּקְבֹּר שָׁם. וְלֹא הָיָה מִיָּם לָעֵדָה... (במדבר כ, א-ב).

מיד עם פטירת מרים, נעלמת הבאר ואין לעם מי שתיה.

והדבר חוזר על עצמו שוב בפרשתנו בפטירת אהרון – הכהן הגדול, אחיו של משה.
כשמת אהרון, נסתלקו ענני הכבוד שהיו מגינים על העם ותריום לפניהם את הדרך
במדבר.

ואכן, חז"ל מציגים את משה אהרון ומרים כשלושת הפרנסים – הצדיקים, שמכוחם
ובזכותם, זכה העם לקיום הניסי במדבר.

ר' יוסה בר' (בן רבי) יהודה אומר: כיון שיצאו ישראל ממצרים נתמנו להן שלשה
פרנסין טובין אילו הן: משה אהרון ומרים, בזכותן נתנו להן שלש מתנות – עמוד הענן
ומן ובאר. באר בזכות מרים, עמוד ענן בזכות אהרון, מן בזכות משה. מתה מרים בטלה
הבאר וחזרה בזכות משה ואהרון. מת אהרון, בטל עמוד הענן וחזרו שניהם בזכות משה.
מת משה, בטלו שלשתן (תוספתא, סוטה (ליברמן) פרק יא).

ובכל דור ודור, ישנם צדיקים המפרנסים בזכותם את העולם. ומכוחם ובזכותם, זוכים
כולם – גם אלה שאינם זכאים, כדברי רבי אמי:

אין גשמים יורדין (לעולם כולו) אלא בשביל בעלי אמנה (בזכותם של אנשים שהינם
בעלי אמונה ומעשים טובים) (תענית ח ע"א).

מיהם אותם 'אנשי אמנה' שבכל דור, איננו יודעים. אולם, רבי יהודה (בשם רב) גילה
לנו מיהו אחד מאותם אנשי אמנה מופלאים של דורו:

בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת: כל העולם כולו נזונין בשביל חנינא
בני, וחנינא בני – די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת (ברכות יז ע"ב).

רבי חנינא בן דוסא יושב לו בפינתו, עוסק בתורה ובמצוות ומסתפק במועט. ומכוח
מעשיו, אישיותו וזכויותיו, מתפרנס וניזון כל העולם כולו.

כאן המקום להזכיר את המסורת החסידית – קבלית החוברת לדברינו ומספרת על אותם ל"ו (36) צדיקים נסתרים שבכל דור, שבזכותם בעולם קיים ומתפרנס וזוכה לשפע אלוקי.

המשורר שאול טשרניחובסקי בשירו בזכותם קיים (לחן: נעמי שמר), עוסק גם הוא בשאלה: "העולם – בזכותו של מי קיים?" ותשובתו בבית האחרון של השיר היא:

הְעוֹלָם – בְּזוּכּוֹתוֹ שֶׁל מִי קָיָם?

...הְעוֹלָם בְּזוּכּוֹת מִי קָיָם?

בְּזוּכּוֹתָם שֶׁל קְטַנְטָנִים

בְּכָל מְקוֹם כָּל הַזְּמַנִּים

וּבְזוּכּוֹת קְטַנֵּי עוֹלָם

הְעוֹלָם קָיָם.

ולכאורה הדברים אינם עולים בקנה אחד עם תפיסתנו, שהעולם קיים דווקא בזכותם של הצדיקים – "גדולי העולם" ולא של קטני עולם!?

רבי אריה לווין, מאנשי "ירושלים של מעלה" – "איש צדיק היה" (כשם הספר שנכתב עליו). אדם עניו ובעל חסד מופלא. רבם של האסירים וחולי הצרעת ואיש סודם של אנשי המחותרות בימי המנדט הבריטי. ומעל הכל – אוהב ישראל אמיתי היה.

והנה, כאשר הרהיב מאן דהוא לשאול אותו האם הוא נמנה על אותם ל"ו צדיקים מופלאים שבזכותם העולם קיים, נענה רבי אריה ואמר לו בפיקחותו הירושלמית: "לפעמים".

ואולי, הרשימה הזו של הצדיקים, היא רשימה פתוחה... וכל אחד מאיתנו, יכול לפעמים להימנות עליה. כל אחד מאיתנו ואפילו מן הקטנטנים, יכול ביום מן הימים לעשות מעשה טוב בין אדם לחברו או בין אדם לבוראו, מעשה כה טוב, שכולנו נזכה בעבורו ויהיה נמנה גם הוא על פרנסי העולם באותה שעה.

והאתגר הזה מונח לפתחינו בכל רגע ורגע.

הבה נחזור לפתיח שלנו. האם יש מקום ללכת לקבל ברכה מאדם צדיק?

כנראה שאל הרבי ג'ו כפרה ש"השכינה אצלו זה עסק", אליו לא כדאי ללכת. אבל כבר למדנו, שבכל דור ישנם אנשי מעלה אמיתיים, שמעשיהם מזכים את דורם – כמשה אהרון ומרים, רבי חנינא בן דוסא בדורו, רבי אריה לוי בדורו ועוד. ומפיהם, כדאי מאד להתברך...

הערת העורך:

יש לך הערה או הארה על מאמר זה? נא להפנות זאת ישירות לר' משה רוט באמצעות הדוא"ל שלו: nekudatova.roth@gm

2.2. השבוע בפרשה – מסרים אקטואליים הנלמדים מהפרשה על החיים ועל המוות / ד"ר יהודה ברנדס

ענין המוות תופס מקום מרכזי בפרשת חוקת. תחילתה בפרשת טומאת מת, ובהמשכה, פטירת מרים ואהרן. ופרשת הנחשים השרפים המכים בעם. כנגד המוות, החיים מסומלים בפרשה על ידי המים. המים מטהרים את טמא המת, משה ואהרן מוציאים לעם מים מן הסלע, שירת הבאר עוסקת בשבחי הבאר ובשרים ונדיבי העם שחפרוה, וישראל מבקשים ממלך אדום לעבור בארצו ולקבל ממנו מים. הניגוד בין המוות לבין המים החיים הוא טבעי – מים מביאים חיים לעולם. האדם אינו יכול לחיות בלי מים. מזונותיו של האדם, מן הצומח ומן החי, מחייבים המצאות מים. כדי לאפשר קיומם של בעלי החיים והצמחיה שמהם האדם ניזון. העדר מים ממית, ומכלה כל אורגניזם חי.

המים מסמלים זרימה ותנועה, וגם אלו הם מסממני החיים. בעוד שהמוות הוא דומם, חסר תנועה.

התורה נמשלה למים מכל הסיבות הללו; היא תורת חיים, היא מצמיחה ומפרה, היא מחיה את העוסקים בה, היא ניתנה לקיום ולימוד רק על ידי בני אדם חיים. המוות הוא היפוכם של כל אלה, והיפוכה של התורה. לכן הוא מטמא, כי הוא מנוגד לטהרה ולקדושה שהתורה מוסיפה בעולם.

זחי בהם – ולא שימות בהם'. התורה ניתנה לשם החיים. רק במקרים קיצוניים וחריגים מחייבת התורה מוות: מסירות נפש על קידוש השם, עונש מיתה לעבריינים. בכל המקרים האלה, אין ערך עצמי למוות, אלא שהוא צורך הכרחי כדי לאפשר חיים ותורה. מכיון שבלא תורה ומצוות אין חיים, נדרשת לפעמים הקרבה זמנית של חיים כדי לאפשר את קיומה החי של התורה. כשם שהרפואה נועדה להציל חיים, להבריא ולתקן, אך לפעמים היא נזקקת לכריתת אברים, לתרופות שיש להן תופעות לוואי חולניות. ערך בריאות גדול יותר דוחה באופן זמני את הבריאות המיידית. כשם שאומרים: 'חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה', כך אומרים לפעמים – צמצם את החיים באופן זמני כדי לאפשר חיים לרבים ולאורך ימים.

ישנן דתות שמקדשות את המוות. את עזיבת החיים. מהפירמידות המצריות ועד המנזרים הנוצריים או גוונים מסוימים של ביטול המציאות בדתות המזרח. אי אפשר לזלזל בתפיסה הדתית הזאת, אולם יש להאבק נגדה, להבין על מה היא מיוסדת, ומדוע יש לשלול אותה. לפי תפיסתן של דתות אלה, החיים מנוגדים לקדושה, כיון שיש בהם חולין. יש בהם חטא, יש בהם רוע. מה שאין כן בעולמם של המתים, עולם של שלווה נצחית. זיהוי המוות כמצב של שלווה והשקט ובטח, המוגן מפני חטא ויצרים, מפני סבל ויסורים. איוב מעלה את האפשרות הזאת בנסותו להסביר את האסונות שקרו לו ואת טבעו של העולם כפי שנגלה לו בעקבותיהם. התגלות ה' מן הסערה מלמדת אותו שהקב"ה אינו 'אל חפץ רשע', אלא הוא המכלכל חיים לכל חי, ותפיסתו שגויה לחלוטין.

התפיסה המקדשת את המתים על פני החיים נובעת מכך שקל יותר לצייר את המתים כאנשים מושלמים. בשיפוליו של כל אדם חי, גם אם הוא גדול שבענקים, כרוכים היבטים של חולשה וחסרון. 'אין אדם צדיק בארץ אשר לא יחטא'. לכל אדם חי יש צרכים גופניים, יש תאוות וחולשות. בודדים הם אלו שחז"ל היו מוכנים לקבל שהתגברו לחלוטין על היצרים והתאוות שלהם והגיעו למדרגת 'לבי חלל בקרבי'. משום כך, קל יותר להעריך אדם מרוחק ונשגב מאדם המהלך בין הבריות, וקל ביותר להעריך את מי שאינם חיים עוד, כיון שכל ההיבטים הנחותים כביכול של הגופניות והחמירות אינם קיימים אצלם.

ספיחיה של הגישה הזאת מצויים גם בתוך עולמה של היהדות. במידה מסוימת הם לגיטימיים, אולם לעתים הם גולשים אל מעבר לסביר ולמקובל בתורה. העדפת קברי צדיקים על פני צדיקים חיים, היתר לדבר סרה בחכמים בני זמננו בעוד שלגביהם קיימים כל האיסורים של בין אדם לחבירו ושל כבוד הבריות וכבוד חכמים, אך המנעות דקדקנית מלומר דבר ביקורת כלשהו על חכמים שנפטרו.

העדפת תפילות וחגיגת מועדים בקברים שבחוצה לארץ על פני בתי כנסיות ועל פני עליה לרגל לירושלים שבארץ הקודש. הגדלת ערכו של היארצייט יותר משאר מועדים וחגים, כיבוד אב ואם במותם יותר מאשר בחייהם, ראיית ה'זכור' כתפילה החשובה ביותר בסידור ואת הימים שבהם מזכירים נשמות כימים החשובים ביותר לבוא בהם לבית הכנסת.

יתכן שבעולם שבו הלכות טומאת מת וטהרת פרה אדומה היו מצויות, ניכר היה יותר יתרון הטהרה והחיים על פני הטומאה והמוות, הזיהוי של הקדושה עם הצד של הטהרה והחיים. במידה מסוימת כהנים רגישים לכך עד עצם היום הזה. כאשר רק טמאי מת לא יכלו לגשת אל הקודש, לאכול תרומה, להשתתף בקרבן פסח, או להקריב שלמים ותודה, היה ברור יותר לכל העם הצורך בטהרה והערך של החיים כיסוד התורה.

יתכן שחלק מן ההכנה שלנו לקראת גאולה, מקדש וקדשיו, חייב לכלול את הכנת הנפש והלב לחיים של קדושה מתוך טהרה ומתוך הכרת ערך החיים, והרחקה מן המוות ומזיהוי המוות עם ערכים של דתיות וקדושה יתירה. כל עוד מחפשים את הקדוש בבית הקברות, הגעגוע למקדש אינו אמיתי, ואינו מספיק כדי לחולל את התנועה המתבקשת מתורה של גלות וחיוץ לארץ, לתורה של ארץ ישראל, תורת מים חיים.

3. דברי חכמה מחכמינו על הפרשה

א. "קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע..." (כ', ח') – אומר רבי פנחס הכהן מפרנקפורט: אמרו חז"ל (גיטין ז, ב): "לעולם אל יטיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו, שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתרה והפילה כמה רבבות מישראל... ומה שאמרו חכמים שלושה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה: עישרתם, עירבתם, הדליקו את הנר, צריך לאמרם בנחת כדי שהדברים יתקבלו, ולא יגרמו מכשול". דבר זה נרמז בפסוק: "קח את המטה והקהל את העדה", אמר הקב"ה למשה: אף על פי שיש בידך מטה, "ודברתם אל הסלע", יהיה הדיבור בנחת ובלשון רכה שאין בה אימה, כיוון שדיבר משה אל ישראל לא כאב רחום, אלא כמי שיש בידו מטה, בא לידי מכשול...

ב. "וכי נחש ממית?" / הרבנית מיכל טיקוצ'ינסקי

ישנן נשים עשירות כל כך, שאת היהלומים היקרים שלהן אינן יכולות לענווד, מפני הסכנה שבאבדתם או גניבתם. לקושי נמצא פתרון: היהלום נשלח לצורף שתפקידו לייצר יהלום זהה בתכלית ליהלום האמיתי. מעתה תענווד האישה את עותק היהלום, המזויף, שדומה ליהלום השמור בכספת.

למי שאינו מורגל בצרות של עשירים, הסיפור הזה נשמע מופרך. אם בסופו של דבר האישה אינה נהנית מן היהלום המקורי שבכספת, מדוע לרכוש אותו? מדוע לא להסתפק בזיוף שלו היפה כשלעצמו? התשובה מורכבת, והיא קשורה לכך שיש ביהלום דבר מה שהוא מעבר לאסתטיקה ולהתקשטות. בזכות התכשיט האישה זוכרת בכל עת את מעמדה ואת רוב עושרה השמור לה.

איש אינו חף מן ההיתלות בסמלים והעמדתם במרכז. אדם שמח לראות את חשבון הבנק שלו גדוש במספרים בעלי כמה אפסים גם אם אין לו מטיל זהב למשו בידו. גם לו היה לו מטיל כזה, הוא היה מתקשה לשמוח במטיל זהב, כשם שהוא שמח ביכולת הכלכלית שזה מעניק לו. משמעותו של המטיל אינה בהכרח ממשותו אלא במה שהוא מייצג.

הנטייה להתרכז במסמל ולא במסומל, היא נטייה אנושית. לעיתים מתקשים אנשים לגשת אל הדבר עצמו. הממשות היא עולם מורכב מידי.

ג. שאלות העולות מפרשת חוקת

1. מדוע משה עבד ה' לא קיים רצון ה' לדבר אל הסלע?

2. מדוע לגבי הבאר הראשונה (שמות יז. ו) יצא המים ע"י הכאה ולא ע"י דיבור?

יש שני סוגי ניסים יש נס שהוא נס גלוי ממש אשר א"א להבינו כלל ללא ההסבר שזה נס, אבל יש ניסים שעושים מעשה בשביל לקרב את הנס אל הבנתנו אף שגם זה הוא נס.

ראיה לדבר זה שהנה מצינו בגמ' (חולין ז:): שאמר רמי בר חמא שגדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם שנאמר "ויהי הם קוברים איש והנה ראו הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע וילך ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו", ומבאר רש"י שרואים שבמותו של אלישע היה מספיק שיגעו בעצמותיו בשביל להחיות מתים ואלו בחייו היה אלישע צריך בשביל להחיות את בנה של השונמית לגהור על פיו ולהפיח רוח חיים בפיו. ומגמרא זו רואים אנו שצדיק גדול עושה ניסים שאין בהם שום שייכות טבעית כמו שחי האיש שנגע בעצמות אלישע, אבל מי שהוא במדרגה פחות גבוהה כמו שהיה אלישע בחייו היה צריך לעשות מעשה טבעי (נפיחת אויר בפיו) כדי לקרב את הנס אל הטבע.

ע"פ הנ"ל נוכל לתרץ את שאלתנו דלעיל שהבאר הראשון היה בזכות מרים (כמו שמבואר בפרשתנו שכאשר מתה מרים הפסיק הבאר) שהייתה פחות צדקת ולכן היה צריך להכות על הסלע.

אבל משה היה צדיק גדול והיה מספיק שידבר אל הסלע ולא יעשה שום מעשה טבעי, אבל משה בגלל ענותנותו הכה בסלע בשביל להראות שהוא לא צדיק גדול אבל ה' כעס עליו שאסור לו להיות עניו במקום שיפחת קדוש ה' בגלל זה

ד . וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל... (י"ט, ט"ו)

צמיד פתיל השומר על תכולת הכלי שלא תיטמא & עולה בגימטרייה 664 והמילה בראשית שבתחילת החומש עולה 913 ומשום שיש בה 6 אותיות יש לה 720 סיקולי אותיות הרי סך כל גימטריות כל הסיקולי אותיות שלה 913*720 שווה 664*990 בגימטריה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא (990) כפול צמיד פתיל שמבריאת שמים וארץ בבראשית ישנו צמיד פתיל על כל שמים וארץ שלא תיטמא התכולה.

ועם 8 האותיות 672 בגימטרייה יבק & 112 כפול 6 סיקולי האותיות של יבק שהוא בהפטרה של פרשת חקת על יפתח הגבול שעליו נלחם יפתח עם עמון.

ועם התיבות 666 כפול 8 האותיות 5,328 שהוא תאריך תחלת סיום גילוי כל כדור הארץ וכמסופר בערך אז התפללו המרן קארו והאר"י יחדיו באותו מניין והמרן קארו האריך בתפילתו מעל כל הציבור והאר"י הקדוש אמר לציבור לא להמתין לו משום שמתבונן בתפלתו בים שאין לו סוף כמו שנתגלה אז שהם האוקיינוס השקט והאטלנטי & וכך נשתלם צמיד פתיל על כל & תכולת הארץ הגדול אם יש עליו בחינת תורת כלי שלא יטמא.

וכן עולה מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא עם & 6 התיבות 996 כפול 480 שהוא הטווח בין פרה שעשה משה במדבר לבין בית ראשון ופרה שנעשתה בימי שלמה המלך.

וצמיד עולה 144 כפול 4 האותיות עולה 576 בגימטרייה משיח בן יוסף עם האותיות כמו שהבטיח יונתן בן עוזיאל בפרושו על המקרא שבידי משיח בן יוסף יש יכולת לנצח את המלחמת גוג ומגוג הזאת שרוצה לטמא את תכולת הכלי של העולם

ה . וידבר ה' אל משה ואהרן לאמור. זאת חוקת התורה אשר צוה ה'

לאמור (י"ט, א-ב)

וברש"י זאת חקת התורה, לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חוקה גזירה היא מלפני אין לך רשות

להרהר אחריה, ע"כ. ויש להבין מה מצאו השטן ואוה"ע דוקא במצוה זו, גם צ"ב הלשון מונין.

והנה להלן הביא רש"י ממדרש אגדה, פרה אדומה משל לבן שפחה שטינף פלטיין של מלך, אמרו תבא אמו ותקנח צואת בנה כך תבא פרה ותכפר על העגל, ע"כ. ולפ"ז א"ש אמאי קאי הכא השטן, לקטרג על מעשה העגל, רק דיל"ע (וכבר עמדו בזה) דמתחילה כתב רש"י שאין בה טעם וממדרש אגדה הביא שהטעם לכפר על מעשה העגל.

ונראה לומר, דהנה במד"ר כאן איתא א"ל הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חקה, ע"כ. וביאור הענין נראה ע"פ מה דאיתא (מגילה כה, א) מעשה העגל הראשון נקרא ומתרגם והשני נקרא ולא מתרגם ומבואר שם הטעם משום יקרא דאהרן שלא יהא גנאי לאהרן ממעשה העגל, ולכן אמר הקב"ה לך אני מגלה ולא לאחר משום כבודו של אהרן, ולפ"ז י"ל מש"כ רש"י לפי שהשטן וכו' גזירה היא מלפני היינו משום להסרת פי קטרוג הסתיר טעם פרה, וזהו בלשון מונין (מל' הונאת דברים) שאוה"ע והשטן חקרו בטעם מצות פרה כדי להזכיר מעשה העגל ולקטרג, לכן אמר הקב"ה גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר.

ובזה יש לכוון מה שכפל תיבת לאמר בשנית, זאת חקת וכו' לאמר, דלאחרים תאמרו שזהו חקה ואין בה טעם אף שידעתם טעמה.

ו. "וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה בִּי גֹוע אֶהְרֶן וַיִּבְכוּ אֶת אֶהְרֶן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל" (כ', כ"ט) – מסתבר שבמשך כל אותה תקופה לא אירעה אצל בני"א אפילו רציחה בשוגג. שאם כן היה הרוצח היה יוצא מעיר המקלט (במותו של הכהן הגדול) והמשפחה הייתה צוהלת ושמחה, לכן אמרה התורה: "ויבכו.. כל בית ישראל" כלומר כל משפחות בני ישראל התאבלו, ולא הייתה אף משפחה אשר הפיקה תועלת ממיתתו של אהרן, ולפיכך אנו רואים כי לא קרה רצח בשוגג כל אותה תקופה.... (משך חכמה)

ז. "זאת חוקת התורה" – התורה פותחת את פרשת אדומה במילים אלו, ונשאלת השאלה, מדוע לא נכתב 'זאת תורת הפרה'?

והתשובה: שמצוות פרה אדומה היא חוק שמלמד על כל חוקי התורה, מפני שבחוקים האחרים ניתן למצוא הגיון מסוים, אבל על פרה אדומה אמר שלמה המלך "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני" כלומר אפי' שלמה החכם מכל אדם, – שמצא את טעמי החוקים בתורה – לא הצליח להבין את מצוות פרה אדומה, ולכן היא נקראת "חוקת התורה" בהיותה סמל לכל החוקים בתורה.

ח. חוקת – ארבעים שנה מה נשתנה

פרשת חוקת פותחת בפרשייה ארוכה של פרה אדומה. זמן אמירת הפרשייה הינו בוודאי בשנה השנייה ומיד לאחר חנוכת המשכן (ובפרט אחרי מות שני בני אהרון והצורך של האנשים הטמאים לנפש להיטהר) ולכן אפשר לאחר אותה עד לתאריך של פסח שני בשנה השנייה.

ואולם הפרשה נאמרת רק עתה בפרשה חוקת, לאחר פרשת קורח (בה היו מתים רבים מאד) ולאחר פרשת שלח (בה נגזר שכל דור המדבר ימות). יתרה מכך, הפרשה הבאה לאחר פרה אדומה (כ' א) מתחילה כך: "וַיִּבְאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל כָּל-הָעֵדָה מְדַבְּרִים-צֶן בְּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיָּשָׁב הָעָם בְּקֶדֶשׁ וַתָּמַת שָׁם מֵרִים וַתִּקָּבֵר שָׁם" אין ציון שנה כלל אולם ממות מרים אנו יודעים שמדובר בשנה הארבעים בחודש ניסן. כלומר פרשת פרה אדומה מחלקת את ספר במדבר בין השנה השנייה, לבין השנה הארבעים כאשר באמצע יש את פרשת קורח שתארוכה לא ברור. נדמה כי התורה רוצה להגיד לנו שבמשך כל אותם 38 שנים לא אירע למעשה כלום והמצב היה סטטי לחלוטין. הדבר היחיד שהיה הוא המוות של דור המדבר. יתרה מכך אפשר לומר שגם בני ישראל ישבו במקום אחד ושארף אחד מ-42 המסעות לא אירע בשנים אלו. המדרש אף מקצין יותר ואומר שבמשך כל אותם שנים לא שרתה על משה רוח הקודש. אנו יודעים שדברים נוספים לא קרו, לא בוצעה ברית מילה לתינוקות ולא נחגג חג הפסח (שתי מצוות אלו קוימו מיד עם הכניסה לארץ על ידי יהושע כמנהיג העם).

ח . לא תתעב אדומי/ הרב ד"ר יהודה ברנדס

היחסים בין עם ישראל לאומות העולם מתקיימים במישורים שונים ובסגנונות שונים. מספר בראשית נראה, שהיחס בין בני נח לבני אברהם נתפס כיחס שבין בני משפחה לבין זרים. בין בני המשפחה אמורה להתקיים קירבה של אהבה ואחוה, ואילו בינם לבין הזרים מתקיימים יחסים של אנושיות, כבוד הדדי ואפילו הערכה. עם התפתחותו של עם ישראל, מימי אברהם אבינו ועד יציאת מצרים, הולך ומתברר ייעודם של בני ישראל כעם הנבחר על ידי ה' להיות ברכה ומופת לכלל האנושות. הברית שכרת ה' עם בני ישראל בהר-סיני, מייחדת אותם כעם ה', עם סגולה, העתיד לרשת את ארץ כנען ולכונן בה את מוקד הופעת הקדושה של ה' בעולם. הציפיה מעמי העולם היא להכיר בכך שהר בית ה' יהיה נכון בראש ההרים וממנו ינבעו ברכה ושפע לכל האומות. אך אין ציפיה מן העמים להיות שותפים בברית עם ה'. הם אמורים לקיים את שבע מצוות בני נח ולהכיר במעמדם של ישראל כעם מיוחד ונבדל. הגויים הנמצאים בארץ ישראל חייבים לקבל את הרבונות הישראלית ולקיים את מצוות בני נח, ובכך הם זוכים למעמד של גרים תושבים. התורה חוזרת ומצוה פעמים רבות על הזהירות בכבודם ובשלומם. בזכרנו את ימי הגלות במצרים – ובכל הגלויות שאחריה בכל הדורות – עלינו להיות רגישים במיוחד למצבם של המיעוטים בארצנו.

ט . חנוך לנער על פי דרכו

פרשת השבוע היא למעשה המשך הפרשיות הקודמות: מרגלים וקורח מכאן ומי מריבה מכאן, והתוצאות כמעט דומות: שם נחרב הדור לפני הדור, וכאן נחרבו מנהיגי הדור משה ואהרן. גם במחלוקת קורח וגם במי מריבה ידם של ליצני הדור היתה במעל. על ליצנות הדור של מי מריבה מספרים חז"ל: היו משה ואהרן מהלכים וכל ישראל אחריהם, והיו ישראל רואים אבן והיו עומדים ומקיפים אותה, והיו הקרבים אומרים: אין אתם יודעים שבן עמרם רועה של יתרו היה ורועים פקחים במים, והוא מבקש למשכנו למקום שיש בו מים ולומר לנו: הרי הוצאתי לכם מים – ולהטעות אותנו, אילו כן, יוציא לנו מן האבן הזו. והקדוש ברוך הוא כך צוהו: מכל סלע שרוצים – הוציא להם מים. ומשה הפך פניו, סבור שישראל אחריו, והם היו עושים כתות כתות על האבנים. אמר להם בואו עמי שאוציא לכם מים. אמרו לו: מזה אנו מבקשים, אם מן

הסלע הזה אי אתה מוציא, אף מן אבן אחרת אין אנו מבקשים – ונתכרכמו פניו כנגדם ונשבע שאינו מוציא להם מים אלא מאותה שהוא מבקש. "וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמיים" – הכה פעם אחת, התחיל הסלע נוטף מים מועטים טיפין טיפין. אמרו לו: בן עמרם, המים הללו ליונקי שדים או לגמולי חלב? מיד הקפיד כנגדם והכה פעמיים ויצאו מים רבים ושטפו כל מה שהיה נתון כנגדם.

ועוד מובא במדרש במקום אחר: כיון שמתה מרים ומשה ואהרן עסוקים בה, וישראל מבקשים מים ואין מוצאין, מיד נתכנסו עליהם. כיון שראו אותם באים, אמר משה לאהרן: תאמר מהו כינוס זה? אמר לו אהרן: לא בני אברהם, יצחק ויעקב הם, גומלי חסדים בני גומלי חסדים. אמר לו משה: אי אתה יודע להפריש בין כינוס לכינוס? אין זה כינוס של תקנה אלא של קלקלה, שאילו היה כינוס של תקנה היו צריכים להיות בראשם שרי אלפים ושרי מאות וכו', ואתה אומר לגמול חסד הם באים? מיד הטיחו שנאמר: "וירב העם עם משה". כיון שראה משה ואהרן פניהם זעומות, ברחו להם לאהל מועד. והסוף ידוע: "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן ... לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם".

"קשה היא הליצנות שתחילתה יסורין וסופה כליה". וכלפי מי התלוצצו? כלפי משה ואהרן. משה שהקריב נפשו למען קיומה של האומה וטובתה, ואהרן הכהן שהקריב את עצמו למען השכנת השלום וביסוסו בתוך בית ישראל.

אוי לדור מליצנים המתנקשים קשות במנהיגי ישראל בכל דור ודור החל מאברהם אבינו שליצני הדור אמרו מאבימלך נתעברה שרה ועד ימינו, וככל שהדור יותר ריק מתורה ומצוות, מספר הליצנים הוא יותר גדול כביאורו של רש"י במסכת קידושין: וזה שאינו באחד מאלו, לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ, במה יתעסק אם לא בליצנות.

מפרשי התורה מתלבטים להסביר את החטא והיקפו ביחס לגודל העונש. כמו כן מקשים הלא בעת שיצאו ישראל ממצרים והגיעו לרפידיים ולא היה בנמצא מים, רבו עם משה, "ויצעק משה אל ה' ... מה אעשה לעם הזה", ותשובת ה': "קח אתך מזקני ישראל ומטך ... והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם". הוה אומר שההכאה כשלעצמה אין בה משום חטא כה גדול, ומדוע העונש הוא כה גדול – "לכן לא תביאו את העם הזה", וכו'!?

טובי המחנכים מתלבטים בבעיית חינוך הילד והנוער כיצד לעשותו לבן אדם מתאים, טוב ורצוי לחברה ולציבור. שתי שיטות קיימות בחינוך: שיטה אחת האומרת כי בלב הילד פנימה גנוזים כוחות טובים, פוריים וצריכים לעשות הכל כדי לעורר את הכוחות הנרדמים של הילד ולהוציאם לאור. דבר זה ניתן על ידי הדרכה מתאימה והבלטת הדברים החיוביים שבחברה ולהצביע על השליליים ותוצאותיהם. כל זה צריך להעשות בדרכי נועם, בחינוך והסברה ולא במקל ורצועה שהם אמנם מפחידים את הילד אך אינם מחנכים. פחד והטלת מרות מביאים לפעמים תוצאות הפוכות ומרחיקות לכת. מאידך ישנה שיטה האומרת שאמנם קיימים כוחות פוריים בנפש הילד, אך יצר לב האדם רע מנעוריו וכבר בשנותיו הראשונות רואים אצל הילד את יצר ההשתלטות וההתרברבות וכדי להתגבר על יצרים חזקים אלה אין לסמוך על החינוך וההסברה בלבד, אלא יש צורך בכח ההרתעה – המקל והרצועה וכדברי שלמה המלך במשלי: "חושך שבטו שונא בנו", וכדברי המדרש שכל המונע בנו מהמלקות, סוף בא לתרבות רעה ושנאהו.

למדים אנו שלכל שיטה לקויים ופגמים, אולם ברור שאפילו הגורסים שיש להשתמש במקל ורצועה מודים שלא תמיד מותר ואפשר לנקוט באמצעים אלו. שיטה זו כוחה יפה כל עוד הילד קטן ואינו מבין שפה אחרת מאשר שפת המקל, אולם כשהילד הולך ומתבגר צריך לחנכו בדרכי נועם והסברה ואם משתמשים אז במקל חובלים מביאים לכל מיני תוצאות המתנקמות בהורים עצמם.

בצאת ישראל ממצרים היו בני ישראל בחינת ילדים וכבר התחיל להתבלט נגע הפלגנות ודברי הריבות, אז עדיין היתה אפשרות להשתמש בשיטה של "והכית בצור", אולם משנתבגר העם אחרי ארבעים שנות נדידה במדבר והיה עומד על סף הכניסה לארץ כשהמשימה העומדת לפניו היא לכבוש, לנחול ולהנחיל את הארץ, דורשת התקופה – "ודברתם אל הסלע" – לדבר ללא הרף עד שיצליחו להוציא את מימיו, וכשמחליפים את היוצרות, הרי זה מתנקם במחנך ובמתחנך, ולכן המסקנה היא: "לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם".

גם בדורנו קיימת עדיין אבן גדולה על פי הבאר המעכבת את המים המסמלים תורה וחכמה, שפע ברכה והצלחה. אין עצה אלא לדבר אל הסלע, להשפיע ולחנך ומאמינים אנו שבסופו של דבר "ונתן את מימיו".

י . הרבה מעבר לארבע על ארבע

”מי כתב תרגיל בחשבון ולא פתר אותו?“, ליהג השיכור ברחוב החשוך כשראה מולו רכב ארבע על ארבע. ברוך אומר ועושה – נטל השיכור מסמר שמצא וחרט על דופן הרכב ליד המספרים: $16=4*4$.

חריטה מכוערת על רכבו החדש לא עשתה לבעל הרכב טוב בעיניים. בלית ברירה נטל את הרכב לפחחות וצביעה, כשבליבו מקווה הוא שלא יישנה המקרה שוב. אך למחרת בלילה עבר השיכור שוב, שם גילה שהפתרון איננו.

על מנת למנוע עוול מנוסעי הכבישים בארץ, חרט השיכור שוב את הפתרון והפליג לדרכו. בעל הרכב קלט שזה לא עסק, לקח את הרכב לפחחות וצביעה, ואף הזמין סט מדבקות היוצרות את התרגיל $16=4*4$.

בלילה עבר השיכור לביקורת. כשראה שהתרגיל הנכון מתנוסס על דופן הרכב, חרט לידו 'וי'...

***

דיני פרה אדומה הפותחים את פרשתנו מתחילים במילים: ”זאת חוקת התורה“, 'חוק' פירושו, דבר שטעמו לא פורש בכתוב. ה'אור החיים' הקדוש שואל מיד: לקרוא לדיני פרה אדומה ”חוקת התורה“ זה לא מדויק. צריך היה לכתוב 'זאת חוקת הפרה', 'זאת חוקת הטהרה', אבל ”חוקת התורה“! טרם שנכתוב את תירוץ המחכים, נקדים בסיפור יהודי:

”האם יום חג היום שכל חנויות העיר סגורות?“, תמה הכפרי שהגיע לעיר הגדולה. לרגע חשש שמא חילל שבת או חג, אך כשנכנס לבית הכנסת גילה שלא חג יש כאן, אלא יום אַ בְּ ל. הכומר המקומי החליט להתווכח עם היהודים בענייני אמונה והראשון שיאמר את המילים ”לא יודע“ ישליכוהו לנהר.

מששמע זאת הכפרי ניגש לרב העיר: ”ברצוני ללכת להתווכח עם אותו כומר“. הרב פקפק ביכולתו לנצח, אולם הכפרי לא ויתר: ”אני נוטל זאת על אחריותי, במקרה הגרוע ביותר, אני זה שייהרג“. הרב נד לו בראשו. הכומר צחק כשראה כפרי נבער מתקרב לוויכוח עמו, ביהירותו העניק לו הכומר את השאלה הראשונה. והכפרי שאל:

”מה פירוש המילים ’ואנכי לא ידעתי‘?“. הכומר, בלי לחשוב, ירה: ”אני לא יודע“.
הדרך למי הנהר הייתה קצרה מאוד.

בשכונת היהודים גברו השמחה והצהלה, והרב שאל את הכפרי: ”איך עלה בראשך רעיון כזה לשאול את הכומר שאלה מכשילה?“. הכפרי ענה בתמימות: ”כשקראתי בחומש מילים אלו, לא הבנתי את פשרן. הסתכלתי בתרגום אונקלוס וראיתי שאינו יודע, פניתי לעיין ברש“י וגם הוא אומר שאינו יודע. ואם הם לא יודעים, אז הגוי ידע?!“...

הקדמה נוספת: תורתנו הקדושה מכילה רבדים אין ספור. אך לחלוקה המינימלית ביותר אני קורא – ”ארבע על ארבע“. קרי: פשט, רמז, דרש וסוד. כשכל אחד מרבדים אלה מכיל בתוכו את כל האחרים ולדוגמה: פשט שבפשט, רמז שבפשט... פשט שברמז, רמז שברמז... וכן הלאה].

ועתה לתירוצו של רבי חיים בן עטר: מצוות התורה מתחלקות לשתי קטגוריות: ’מצוות שכליות’ – המחייבות אותנו לקיימן בשל השכל הישר (כיבוד הורים, לא לגנוב ולרצוח), ו’מצוות שמעיות’ – המחייבות אותנו לקיימן כי טעמן מסביר את סיבת הקיום (שביתה בשבת כי ביום זה נח הבורא, חגיגת החגים שצוינו בתורה לזכר המאורע שקרה בהם).

אם כן, נמצא שכמעט כל מצוות התורה טעמן בצידן, בין אם מבינים אנו מעצמנו את ההיגיון שבהן, ובין אם זקוקים אנו להסבר האלוקי מדוע לקיימן. אך מצוות פרה אדומה שטעמה לא נתגלה לנו – אות וסימן היא לכל שאר מצוות התורה שאותן אנו מקיימים. לאמור: לא בשל העובדה שקיבלנו טעם וסיבה לקיום המצוה אנו שומרים עליה באדיקות, אלא בשל העובדה שנצטוונו עליה מפי בורא העולם.

מצוות פרה אדומה המוגדרת כ”זאת חוקת התורה“, מבהירה לנו שכפי שמצוה זו היא חוק ללא נתינת טעם וסברא, כך גם טעמי שאר המצוות הם רק כדי ל”הטעים“ לנו את המצוה. אין זה טעמן העיקרי.

***

גדולי ישראל המנווטים בים הגועש של צוק העיתים את קהילות ישראל ביד אמונה, מתקנים תקנות שונות לפי מצב הדור. לעיתים הוראתם אינה ברורה לנו, אך זאת

צריכים לדעת: חובתנו לקיים את דבריהם בלי להרהר אחר הסיבה שהניעה אותם לתקן את התקנה.

לעיתים השיטה של "אני עושה ולא יודע למה", היא המעולה ביותר. כי, להבדיל מיליוני הבדלות, כפי שבצבא מפקד לא יסביר לפקודו את הסיבה להוראתו, גם הוראות גדולי ישראל הם בגדר: "זאת חוקת התורה" – המצב היחיד שבו תוכל התורה להמשיך לעבור מדור לדור ללא שינוי.

י"א . זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמור דבר אל בני ישראל (יט,ב)

ויש לדקדק דלכאורה היה צ"ל מתחילה דבר אל בני"א ואח"כ זאת חקת התורה.

ויש לבאר עפ"מ דאיתא (תוספתא סנהדרין פ"ג) אין שורפין את הפרה אלא ע"פ בי"ד של שבעים ואחד ע"ש. והנה בגמ' (סנהדרין טז, א) מבואר דמשה רבנו במקום שבעים ואחד הוי, ומעתה א"ש הא דפתח בתחילה זאת חקת וגו' לומר דמדיני הפרה הוא שמשה ידבר אל בני ישראל שיקחו פרה, ולכן כתב זאת חקת וגו' דבר אל בני ישראל.

(רבי יצחק זאב הלוי סאלאווייציק)

אך יש להקשות על זה דשמעתי מרבינו זללה"ה דבקיודש החודש לא סגי לקדש בפני משה אף דהוא במקום סנהדרין ע"א, כיון דצריכים לכך ב"ד ואין ב"ד פחות משלשה, ורק כשיש ב"ד ונצרכים שיהיו ע"א מהני שמשה ייחשב במקום הע"א, אבל האיך יועיל כאן לדבר בפני משה לבדו והרי צריכים שיהא בפני ב"ד.

וצ"ל, דכל מה דנתחדש שצריכים בית דין של שלשה הוא מחמת פסק בית דין דהוא נעשה רק בפני ב"ד של שלשה, אבל כאן שנצטוינו לעשותו בפני ב"ד ע"א אין זה משום שצריכים אנו לכח בית דין של ע"א, אלא דבעינן שחקת התורה תיאמר לפני הסנהדרין שהם הבעלים על עם ישראל ובעינן שיאמרו הדברים לפניהם, וא"כ בזה סגי שיאמר הדבר בפני משה דהוא כנגד סנהדרין ע"א, ונחשב הדבר שנאמר לפני הסנהדרין כולה.

י"ב . זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמור (יט,ב)

וברש"י, לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזרה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה.

והקשה הט"ז בספרו דברי דוד, דבפ' תולדות פרש"י ד'חקותי' הם דברים שיצר הרע ואומות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעטנז, שאין טעם בדבר אלא גזירת המלך וחקותיו על עבדיו, וא"כ למה הוצרכה התורה דוקא בפרה אדומה להזכיר שהוא חוק, ולמה לא כתבה גם באכילת חזיר ושעטנז שהוא חוק. ועוד צ"ע מה שהקשו המפרשים אמאי כתיב 'זאת חוקת התורה' ולא 'זאת חוקת הפרה', עיי' בכלי יקר ובאוה"ח משכ"ב. ועוד יל"ע, (דביומא יד, א) איתא, דהא דקאמר שלמה המלך בקהלת אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני קאי על פרה אדומה דהיא חוק בלי טעם, והכי איתא במד"ר (יט סוף אות ג), ואילו בתרגום בקהלת שם איתא אמרתי במימרי אחכום אף כל חוכמת אורייתא והיא רחוקת מני, ומשמע דקאי על כל התורה כולה, ודבריו סותרים לסוגיא דיומא דרק הטעם של פרה אדומה נעלם ממנו.

ועיי' במדרש רבה כאן (פ' יט אות ו) ויקחו אליך פרה אדומה, אמר ריב"ח א"ל הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה, אבל לאחר חוקה, עיי"ש. וצ"ב מה החילוק בין משה רבינו לכלל ישראל, ואם גילה הקב"ה הטעם למשה למה לא גילהו לכלל ישראל. וכן צ"ע, דרש"י כתב דחוקה היינו דגזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, ומ"מ חזינן דהראשונים חפשו טעם למצוה זו, עיי' בחינוך מצוה ש"ע וברמב"ן כאן.

והנה (בברכות לג, ב) תנן, האומר על קן צפור יגיעו רחמיך משתקין אותו, ובגמ' הטעם שעושה מדותיו של הקב"ה רחמים ואינן אלא גזרות, אף בדברים שיש לשטן ולעכו"ם להשיב עליהם ולומר מה צורך במצוה זו כדפרש"י. והקשו האחרונים דמבואר דשלוח הקן היא גזירת מלך ואינה משום רחמים, ואילו במד"ר (דברים ריש פ' תצא) איתא ולמה התינוק נימול לשמונה ימים, שנתן הקב"ה רחמים עליו להמתין לו עד שיהא בו כחו, וכשם שרחמיו של הקב"ה על האדם כך רחמיו על הבהמה, מנין שנאמר ומיום השמיני והלאה וכו', וכשם שנתן הקב"ה רחמים על הבהמה כך נתמלא רחמים על העופות, מנין שנאמר כי יקרא קן צפור לפניך, הרי מפורש דשורש המצוה הוא משום רחמי הקב"ה על האם, והרוצה לעורר רחמים קורא פרשה זו.

ונראה לבאר ענין זה, דהנה בכתבי הגר"ז עה"ת הובאו דברי הגר"ח שביאר דברי המדרש דהקב"ה הסתכל באורייתא וברא עלמא, דאנו רואים שחוקי התורה מתאימים להנהגת העולם, כגון לא תרצח ולא תגנוב דרציחה וגניבה הם חורבן העולם, ולכאורה י"ל דמכיון שהם חורבן העולם משום כך אסרה התורה לעשות כן, אבל האמת היא להיפך, שמצד הנהגת העולם היה יכול להיות שרציחה וגניבה יהיו קיום העולם, ורק מפני שהקב"ה הסתכל באורייתא וחוק התורה הוא שדברים אלו אסורים, לכן ברא את העולם באופן שיהיה מזה חורבן העולם, ולפ"ז הוסיף שם שגם מצוות שהן זכר ליציאת מצרים, אין הטעם שמפני שהיתה יציאת מצרים לכן נצטוינו במצוות לזכור אותה, אלא להיפך מכיון שמצוות אלו צריכות להיות זכר ליציאת מצרים לפיכך היתה יציאת מצרים.

ולפ"ז נראה דכל הנידון אם יש טעם למצוות או שאין טעם למצוות והן רק חפץ הבורא, הוא רק אם יש טעם לסיבת הציווי, כלומר שמחמת טעם מסויים צוה הקב"ה לעשות כך וכך, אבל לאחר הציווי לכו"ע יש טעם למצוות, דלאחד שהקב"ה הסתכל באורייתא וברא עלמא והנהגת העולם מתנהלת כפי מה שכתוב בתורה, יש לכל מצוה טעם שמחמתו קיום המצוה הוא קיום העולם ואי קיומה הוא חורבן העולם, אלא שטעם זה אינו סיבת הציווי, דכל ציוויי התורה הם גזירת מלך.

וא"כ אין סתירה כלל בין המדרש לסוגיא דברכות דהאומר על קן צפור יגיעו רחמין משתקין אותו, דהתם אומר הוא שסיבת ציווי הוא משום רחמי הקב"ה על האם, וזה אינו נכון, דסיבת המצוה היא גזה"כ ואינה משום רחמים ומשו"ה משתקין אותו, ומ"מ לאחר הציווי יש טעם למצוה, שהקב"ה רוצה שנרחם על בעלי חיים דכך הוא קיום העולם, ולכן הרוצה לעורר רחמים על עצמו יקרא פרשת שלוח הקן ומי שאין לו בנים יקיים מצות שלוח הקן, דלאחר הציווי יש במצוה זו רחמים ומסוגלת היא לעורר רחמים. ודאתאן להכי, הא דמשתקין אותו אליבא דהסוגיא בברכות אינו רק במצות שלוח הקן, אלא בכל התורה כולה היכא שאדם נותן טעם לסיבת הציווי שבתורה משתקין אותו, דכל התורה היא בגדר חוק וגזה"כ בלי שום טעם.

ובזה מבואר ענין פרה אדומה וא"ש הקו' שהק', דהנה (בסנהדרין כא, ב) איתא, ואמר ר' יצחק מפני מה לא נתגלו טעמי תורה, שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן נכשל בהן גדול העולם, כתיב לא ירבה לו נשים אמר שלמה אני ארבה ולא אסור, וכתוב ויהי

לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו, וכתוב לא ירבה לו סוסים ואמר שלמה אני ארבה ולא אשיב, וכתוב ותצא מרכבה ממצרים וכו'. והיינו דשלמה המלך היה סבור דיש טעם למצוות לסיבת הציווי, וכיון שהטעם דלא ירבה לו נשים הוא כדי שלא יסור לבבו, והטעם דלא ירבה לו סוסים הוא כדי שלא ישיב את העם מצרימה, משו"ה אמר אני ארבה ולא אסור ולא אשיב, ולכן כשהגיע שלמה המלך לפרשת פרה, ובא למסקנה אמרתי אחכמך והיא רחוקה ממני דלא מצא לה טעם, אז הוכח לו דלא כשיטתו שיש טעם למצוות, ומזה הוכיח דלא רק בפרה אלא בכל התורה כולה אין טעם למצוות לסיבת הציווי, אלא גזה"כ הן, ופרה היא ההכ"ת שנתגלה לו שלא כשיטתו.

וזוהו שכתב התרגום בקהלת דהך קרא דאמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני קאי על כל התורה כולה ולא רק על פרה אדומה, ואין סתירה לזה מהסוגיא דיומא דקאי על פרה אדומה. דבאמת בעיקרם אין הבדל בין פרה לשאר המצוות שבתורה, דכולם הם חוקי המלך ואין בהם טעם לסיבת הציווי, אלא שבכל החוקים אפשר למצוא בהם טעם ויש מקום לומר שהטעם הוא סיבת הציווי, אבל בפרה שלא נתגלה הטעם ע"כ הוא גזה"כ גרידא בלא טעם, וע"י מצות פרה אדומה נתגלה לשלמה שגם כל התורה היא ציווי מלך בלא טעם וכמש"נ.

ומשו"ה כתיב 'זאת חוקת התורה' ולא 'זאת חוקת הפרה', דפרה היא לימוד על כל התורה כולה שהיא חוק ואין בה טעם לסיבת הציווי, ואתי שפיר נמי הא דאיתא במדרש, דאמר הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה, דלפמש"נ באמת לאחר הציווי יש טעם למצוות וגם לפרה אדומה יש טעם, אלא שטעם זה אינו סיבת הציווי דעצם הציווי הוא גזירת מלך, ואמנם אם היה מתגלה לנו טעם בפרה היה מקום לטעות שהטעם הוא סיבת הציווי. ולכן הסתיר הקב"ה את הטעם מכל ישראל ולא גילה זאת אלא למשה רבינו, כדי שמכאן נלמד שיסוד ציווי התורה הוא גזה"כ וחוק בלא טעם.

ולפ"ז מש"כ רש"י דגזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, הכוונה דאין לך רשות להרהר בטעם של סיבת הציווי, אבל לאחר הציווי אין איסור להרהר בטעם שיוצא מן הציווי, ולכן הראשונים חפשו טעם למצוה זו כשם שנתנו טעמים לשאר המצוות על אופן זה. ובזה מיושבת קו' הט"ז למה הוצרכה התורה דוקא בפרה אדומה

יותר משעטנז וחזיר להזכיר שהוא חוק, דלפמש"נ אף שאינן מצוות שכליות ונקראים חוק, מ"מ אפשר ליתן בהן טעם, ולכן אילו היתה התורה כותבת עליהם שהם חוק, אכתי לא היה לנו הלימוד שאין כלל טעמים לסיבת הציווי, ולכן כתבה התורה חוק רק בפרה אדומה שלא נגלה לנו בה טעם כלל, לאורויי לן על כל התורה שיסוד מצוות התורה הוא גזה"כ וחוק בלא טעם.

י"ג . זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר (יט,ב)

בספר לפי האש מובא: סיפר אחד מן השרידים רבי אברהם יעקב קיש ז"ל שהגיע פעם בהיותו שרוי במחנה המוות למחיצת הרה"ק בעל השפע חיים מצאנז זי"ע ושמע מפיו דבר תורה. הרבי לא דיבר מעניינא דיומא ומהמצב הקשה בו הם שרויים, אלא מענייני... קנין התורה.

הוא תמך יסודותיו בפסוק מפרשת השבוע "זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר", והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים, מפני מה הכתוב אינו אומר "זאת חוקת הפרה" כפי שמתבקש מעניינה של הפרשה? אלא, הסביר, שחבוי פה רמז לג' דברים המועילים לזכירת הלימוד:

1. שיחזור על פרקו מאה פעמים ואחד.

2. שיצייר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלימוד, כמובא בספרים הקדושים בשם האריז"ל.

3. שילמד בקול רם וישמיע לאוזניו.

וזה שהכתוב מלמדנו: "זאת חוקת התורה" זא"ת נוטריקון זכור אל תשכח. "אשר צו"ה" בגימטריא ק"א, היינו שתשנה פרקך מאה פעמים ואחד. "ה" תצייר שם הוי"ה מול עיניך. "לאמור" שתגיד בפה ובקול. ואם שלוש אלה תעשה לך לא תשכח את תלמודך!...

וכבר מסופר על הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע שנכנס אליו פעם בחור לקבל ברכה, ובין הדברים שאלו הרבי: אם הוא לומד ומה הוא לומד, משהשיב ונקט לו את המסכתא שהוא עוסק בה, שאלו הרבי: האם הוא גם רגיל לחזור על תלמודו, ענה לו הבחור: לא! אני סומך על זכרוני החזק ולכן הנני משקיע בלימוד. נענה אליו הרבי

ואמר: "בני יקירי, הלומד ואינו חוזר הוא גרוע יותר ממי שאינו לומד כל עיקר. והוא דבר פלא, כי היצה"ר מניח לאדם שילמד אבל אינו נותן לו לחזור על תלמודו, כי הוא יודע שבחזרה תלוי הכל!" ומה הנך חושב המשיך הרבי ואמר: מה הטעם שעם ישראל נוהג מנהג ישראל תורה שביום טוב של 'שמחת תורה' נוהגים לחזור פעמים הרבה על החלק הראשון שבפרשת "וזאת הברכה", אלא ללמדינו שעיקר לימוד התורה היא "החזרה", לחזור עוד פעם ועוד פעם...

י"ד . אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול, ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והוציא אותו אל מחוץ למחנה (יט,ב-ג)

סח המגיד הרה"ק בעל העבודת ישראל מקוֹז'ניץ זי"ע: לימוד גדול בעבודת ה' יש ללמוד מכאן! "אשר אין בה מום" אדם שרואה את עצמו כאילו הגיע כבר לשלימות ואין בו שום פגימה ומגרעת, אין בו מום כלל, הרי זה סימן מובהק "אשר לא עלה עליה עול" – אשר לא עליו עדיין עול מלכות שמים! ואדם כזה צריך להתקרב אל צדיקי הדור "ונתתם אותה אל אלעזר הכהן", ויוכיחו לו שעדיין הוא שרוי "מחוץ למחנה" ועוד לא התחיל בעבודת ה' מאומה...

ועל משקל זה פירש הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זי"ע באופן מופלא את הגמרא (ברכות יז.) "מרגלא בפומיה דרב, לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, ונהנין מזיו השכינה". ואמר הרה"ק מסדיגורא זי"ע: יודעים אתם באיזה זכות יזכו הצדיקים לשבת עם אותם "עטרותיהם"? בזכות "בראשיהם" משום שכל ימי חייהם, החזיקו את עצמם, שהם בראשית העבודה. עדיין לא השיגו מאומה. מתוך כך, עמלו ללא הרף, ללא ליאות, להשיג השגות גבוהות ביותר. על ידי זה, יצרו לעצמם את ה"עטרות" הנשגבות!...

ובכך, יש להביא כאן גם את אמרתו של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע על הנאמר (יוצר לפרש פרה) "לטהר טמאים לטמא טהורים באומר קדוש". דהפשט הפשוט הוא: שההפכיים בעניין הפרה, שהיא מטהרת טמאים ומטמאת טהורים, אינם על פי השכל, אלא באומר קדוש על פי גזירת מאמרו של הקב"ה. אבל הרה"ק מרוז'ין הסביר: "לטהר טמאים" כלומר, השי"ת מטהר את אלה שחושבים עצמם לטמאים, שמכירים בחטאותיהם ומודים ומתוודים עליהם ויודעים כי עדיין להם עבודה רבה, "ולטמא

טהורים" אבל מתעב את הטהורים ב"אומר קדוש" אלו שאומרים על עצמם שהם קדושים אשר אין בהם מום...

ט"ו . ושחט אותה לפניו (יט,ג)

וברש"י, זר שוחט ואלעזר רואה, ע"כ. ולא נתבאר טעמא מאי שהיה צריך לראות. והנה בתרגום יונתן איתא ויבדיקנה בתמני סרי טריפן, ע"כ והיינו בדיקת י"ח טריפות, אלא דצ"ע דבגמ' (חולין יא, א) איתא ושחט ושרף מה שחיתתה כשהיא שלימה אף שריפתה כשהיא שלימה ע"ש. והרי דל"ש לבודקה דהא נשרפת שלימה, אמנם יעויין מש"כ התוס' (שבת כב, ב ד"ה וכי לאורה) דאהרן היה מסתכל בחבית סתומה ורואה מה שבתוכה ע"י האור של עמוד הענן ע"ש, ולפ"ז שפיר היה בודקה אף שנשרפת כשהיא שלימה, והנה אי נימא הכי גם גבי אלעזר יבואר הטעם דבעינן לאלעזר רואה כיון שנשרפת שלימה.

ט"ז . זאת התורה אדם כי ימות באוהל (יט,ד)

אמרו בגמרא (שבת פג:) אמר רבי יונתן לעולם אל ימנע אדם את עצמו מביהמ"ד ומדברי תורה, אפילו בשעת מיתה, שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל", אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה.

מעשה נורא מסופר על הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע שמראה לנו בפועל איך מתקיימת דברי הגמרא הנ"ל:

בסוף ימיו של החתם סופר זי"ע שלח מכתב לתלמידו הגה"ק רבי מנחם כץ זי"ע שיבוא אליו בדחיפות, ונסע התלמיד מיד. כשהגיע לפרשבורג מקום משכנו של החתם סופר, ניסו תלמידיו של החתם סופר למנוע ממנו להיכנס, היות והוא היה כהן, וידעו שמצב רבם אנוש וקרוב מאד ליציאת נשמה ר"ל, ברם היות ורבו קרא לו נכנס. כשראהו החת"ס, נתמלא שמחה, ואמר לו: מנחם, האם זוכר אתה את החידוש שאמרת לי לפני עשרות שנים בסוף מסכת סוטה? ענה ואמר, כן זוכר אני. ביקשו החת"ס שיחזור על הדברים, וחזר על כל דברי החת"ס שאמר אז.

צהבו פני החת"ס ואמר: ב"ה חזרתי על כל חידושי שחידשתי בחיי, וכמו שכתבו חז"ל (פסחים נ. א) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, אולם חידוש זה לא היה זכור לי, וב"ה שהזכרתני. ואז רמז לו בידו הק' למהר ולצאת כיון שהגיע יציאת נשמה, ועלתה נשמתו הטהורה לגנזי מרומים ותלמודו בידו...

כן מסופר על הגה"ק מטשעבין זי"ע שבאחד הלילות בתקופה האחרונה לחייו, פנה למשמשו ואמר: האם תוכל להביא לי שו"ת נודע ביהודה חלק יו"ד, ברצוני לעיין שם בתשובה בהל' טריפות. בבוקר סיפר המשמש לחתנו של הגאון שבלילה ביקש הרב את הספר נודע ביהודה. הלך חתנו ה"ה הגאון רבי ברוך שמעון שניארסון זי"ע לבית חותנו ושאלו: איזו שאלה בהלכות טריפות היתה לפניו באמצע הלילה? השיבו הגאון, אני כבר מתכוונן לדרך... כשמגיעים למעלה צריכים להיבחן על מה שלומדים פה, לכן אני חוזר למבחן. חזרתי לעצמי את הנודע ביהודה, ובתשובה פלונית שכחתי משהו, לכן הוצרכתי לעיין בה...

י"ז . והשקית את העדה ואת בעירם (כ,ח)

רבנו חיים בן עטר דקדק כאן מדוע נקט "עדה ובעירם". ותירץ לומר שצריך לשתות האדם קודם מפני הסכנה. וז"ל: והוצרך להזכיר עדה ובעירם, להקדים העדה לבהמות, והגם שאמר הכתוב (דברים יא) זנתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת' וגו' ואמרו ז"ל (ברכות מ.) שצריך להקדים מאכל לבהמתו, ואחר כך הוא. כל זה אם אין סכנה בדבר אבל כשיש גדר סכנה חיי קודמין. עכ"ל. נראה מדבריו דבאכילה אין סכנה לאדם אם יקדים לבהמה, לכך יקדים הבהמה (אפשר מפני שאין לה דעת וחושבת שלא יהיה לה מה לאכול). אבל בשתיית מים יש סכנה לאדם ח"ו אם יקדים ליתן לבהמה קודם. ואם זוהי כונתו א"כ יש לומר כשיודע שאין שום סכנה במים, אזי יקדים להשקות הבהמה. אכן יש לפרש שסובר שכיון שיתכן דבר כזה, אז כבר לא פלוג, כלומר התורה ידעה שבשתייה יתכן ויהיה סכנה ולכן לא חילקה לנו בזה.

אכן העירו כבר שהרב רבנו חיים בן עטר סובר שאפילו במאכל שצריך להקדים, אינו חובה גמורה. וכן נראה מדברי הרמב"ם (בהלכות עבדים פ"ט ה"ח). וראה בדברי רבנו חיים בן עטר בספר בראשית (כד, יט) 'שתה אדוני וגם לגמליך אשאב'. ע"ש. וע' בהבנת הרב יד אפרים (סימן קסז ס"ק יח).

והנה במי שיש לו בהמה צריך להקדים המאכל. וכנראה הוא הדין ל"עופות". אע"פ שחז"ל נקטו "בהמה", כלשון הפסוק ונתתי עשב בשדך לבהמתך. ונראה שהוא הדין למי שיש לו אקווריום עם "דגים" (אע"פ שהדגים אינן טהורים. ושור"ר בשו"ת שבות יעקב ח"ג סימן יג שכל בהמה חיה ועוף טהורים וטמאים בכלל לבהמתך). אכן לענין אכילה כולם שוים, אבל שתיה לא שייך לענין הדגים כי המה תוך המים.

ואולם לשון הגמרא (ברכות מ.) אסור לאדם שיאכל (ויש גירסא: שיטעם) קודם שיתן מאכל לבהמתו שנאמר ונתתי וגו' לבהמתך, והדר ואכלת ושבעת. ע"כ. וצריך ביאור לפי דעת הרמב"ם שאינו חובה רק חסידות, מדוע מי שמפסיק בין ברכה לאכילה לא הוי הפסק (כמו שאמרו שם בגמרא, וברמב"ם הלכות ברכות פ"א ה"א, ובש"ע סימן קסז). ויש ליישב.

והנה בספר חסידים (סימן תקלא) כתב שבצמאון מים האדם קודם לבהמה, דכתיב (בראשית כד, מו) ותאמר אליו גם אתה שתה ואח"כ וגם לגמליך אשקה, וכתיב והשקית את העדה ואת בעירם העדה תחילה ואח"כ את בעירם. עכ"ד. והובא במגן אברהם (סימן קסז).

ואולם הגאון כתב סופר (סימן לב) שאל, הלא כתוב "ואכלת ושבעת" ואמרו חז"ל (ברכות מט:): ואכלת זו אכילה, ושבעת זו שתיה. וכל זה אחרי שנתן לבהמתו, ונמצא שאדם שותה אחר הבהמה. ומכאן הוכיח שכן הוא שגם בשתיה בהמה קודמת. אך ראיתי במקור חסד (שם) שהרגיש בזה ותירץ, דהתם (דכתיב ושבעת) דקאי על שתיה שבתוך הסעודה שאכל אחרי שנתן לבהמה. ובספר ילקוט יוסף ח"ג (עמוד קיג) מתרץ תירוץ נוסף. ע"ש.

אולם, ידועה אזהרת האריז"ל שלא לגדל בעלי חיים, ואם מגדל שיזהר באכילתם וכו' ולבל יצטערו! ועיין בברכי יוסף (סימן קנז). וה' יברך את עמו בשלום ויפיל חומת הערב רב ובא לציון גואל אמן.

י"ח . וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם (כ,יא)

ופירש"י, דלפי שבראשונה לא הוציא אלא טיפין לפי שלא צוה המקום להכותו אלא ודברתם אל הסלע, והמה דברו אל סלע אחר ולא הוציא, אמרו שמא צריך להכות כבראשונה שנאמר והכית בשר, ונודמן להם אותו סלע והכהו, ע"כ.

ולכאורה קשה, דאחרי שמתחילה נקטו דבעי דיבור אלא שלא הועיל משום שהיה סלע אחר, אמאי הכו בסלע אחר, וממנ"פ אי נקטו דבעי דיבור ומה שלא הועיל הדיבור הוא משום שאין זה אותו סלע, הו"ל לדבר אל סלע אחר, ואי נקטו דבעי הכאה ומש"ה לא הועיל דיבורם הו"ל להכות לאותו סלע שדיברו אליו כיון שהחסרון הוא במה שבסלע זה היה דיבור ולא הכאה, אבל מה הענין של הכאה בסלע אחר.

ולעיל מינה כתיב (פסוק ח) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע, ועיין ברמב"ן ואוה"ח שעמדו על התוספת של סיפא דקרא במש"כ והוצאת להם מים מן הסלע וגו', והרי כבר כתיב ברישא דקרא ונתן מימיו, ולכאורה כפלו הדברים.

ונראה עפ"י מש"כ רש"י (לקמן פסוק יב), עמש"כ שם ויאמר ה' אל משה יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ, ופירש"י שאילו דברתם אל הסלע והוציא הייתי מקודש לעיני העדה ואומרים מה סלע זה שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה ונקיים דבורו של מקום ק"ו אנו, ע"כ. ונראה דענין קיום דבורו של מקום ע"י הסלע אין לו מקום אא"כ יש כבר בסלע את התכונה ליתן מים, אלא שאין זה תפקידו של הסלע למים ולכן אינו נותן את מימיו, וע"י ציוויו של מקום עשה מה שנצטוה אע"פ שאין זה תפקידו, ומחמת הציווי, ודמי להא (דחולין ז, א) בגינאי נהרא שאמר לו רפב"י פלוג לי מימך כיון שהולך אני בציוויו של מקום, אבל אם לא היה בסלע מים אין כאן ענין של ציווי המחיש את הסלע כיון שאין בו מים ומהיכן יתן מים ע"פ חיוב הציווי כשאין בו מים, ורק עי"ז שכבר היו בו מים מהכאה ראשונה שמזמן יציאת מצרים, וכמבואר (בשמות יז), אלא שמשמתה מרים פסק וכמוש"כ רש"י (לעיל פסוק ב), נאמר בזה למשה שלא נשתנתה מהותו של הסלע מעכשיו לסלע דעלמא שאין בו שייכות מים, אלא רק שפסק מליתן מימיו שעדיין ישנם בו, וע"ז נאמר לו ציווי לסלע שימשיך ליתן את מימיו מכח חיובו לשמוע לציוויו של מקום.

ונמצא לפ"ז ששתי עניני פלאות היו בסלע, א' במה שהיה בו כח למים, וב' שנתן את מימיו החוצה אף שאין זה תפקידו אחר מיתת מרים, וזה נראה במש"כ (בתהילים קיד, ח) ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעיינו מים, ועיין ברמב"ן כאן שהביא להאי קרא לענין המים שמן הסלע, והיינו ב' נסים נעשו בכח ה', א' ההופכי הצור אגם מים, דצור אינו ענין למים ומ"מ נהפך לאגם שיש בו מים, אבל כנ"ל אכתי אינו מחייב שיצאו ממנו המים המכונסין בו, ומשום שרק אגם המכונס בו מים הוא ולא מעיין המוציא את מימיו החוצה, וע"ז כתיב חלמיש למעיינו מים דחלמיש הוא קשיות וחוזק ומשום שגם כשיש בו מים ע"י תוקף וחוזק הענין של סלע שאינו ענין למים נשארים אצלו, המים בגדר אגם מים שאינו כמעין המפכה ומוציא מימיו לחוץ, וע"ז כתיב שדבר נוסף עשה ה' והוא שמחלמיש המנגד להוצאת המים, עשאו ה' מעיינו מים שיצאו המים לחוץ כבמעין, שכנ"ל ב' חידושים ישנם כאן וביארן הכתוב.

וזה מבואר מעצם הענין דחזינן שבפעם ראשונה אכן היה ע"י הכאה, ורק כאן נצטוה ע"י דיבור בלבד, ואם ע"י דיבור יש להקדישני שאין ע"י הכאה וכמוש"כ רשיי דמה"ט נענשו, מ"ש שבפעם ראשונה לא נעשה הנס ע"י דיבור ועי"ז יהא יותר להקדישני, וכבפעם שני'.

אכן למש"כ בפעם ראשונה דבעי לעשות צור לאגם מים, אין כאן ענין של ציווי אלא כח מיוחד ניתן למשה לשנות הסלע לאגם מים, והוא בגדר הכוחות שהיו לו בעשיית אותות ומופתים במצרים ע"י המטה, וה"ה כאן עשה בגדר זה ע"י המטה, ולכך התם נקט דוקא צור, אבל בפעם שני' שכנ"ל לא פסק הענין של אגם מים אלא רק בטל הענין של למעיינו מים התלוי בציווי, נאמר לו לעשות ע"י ציווי שיש בו להקדישני לעיני בני' ללמוד ק"ו מזה לשמיעת ציווי ה' וכמוש"כ רש"י, וזה אירע רק בפעם השניה שבו נאמר בל' סלע.

ועיין בילקו"ש כאן עמש"כ ודברתם אל הסלע, וז"ל והכיתם לא נאמר, א"ל כשהנער קטן רבו מכהו ומלמדו כיון שהגדיל בדיבור הוא מייסרו, כך אמר הקב"ה למשה כשהי' סלע זה קטן הכית אותו שנאמר הבית בשר, אבל עכשיו ודברתם אל הסלע שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע, ע"כ. וצ"ב מאי חילוק יש בין קטן לגדול ומה משל הביא לכאן.

ולהמתבאר א"ש, שנער קטן אינו בר ציווי אלא בעי מעשה לשנות רצונותיו וטבעו וזאת ע"י הכאה, וכן היה בסלע בפעם ראשונה שבע"כ בעי לשינוי טבע ול"ש ציווי בזה, ורק בפעם שני' שכבר יש בו מים, וכלשון סוף המדרש והוא מוציא מים מן הסלע, שתלוי בסלע להוציא מימיו הו"ל כנער גדול שאינו צריך שינוי רצון וטבע אלא צריך ציווי שישמע לקולו, וה"ה כן בסלע עכשיו כשכבר יש בו טבע המים נצרך הוא לציווי. והמעייין בקראי ובדברי המדרש כאן יראה דהדברים מדוייקים להפליא, ואכמ"ל.

י"ט . לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ (כ,יב)

ובבעל הטורים כתב 'לכן' בגימטריא מדה במדה.

ויש לדקדק מהי המדה כנגד מדה שלא להכניסם לארץ הקודש.

ומשמיה דהגאון רבי מרדכי מן זצ"ל מטו שהביא על כך דברי המדרש שאמר בעת שהכה משה את הסלע 'לא היה לו למשה להכות את הסלע אלא לומר דברי תורה והמים היו יוצאין מאליהן', וביאר דזהו מעשה החטא. שהרי אם היה אומר משה דברי תורה והיו רואין כל ישראל שיוצא בעקבות כך מים, היתה התורה מתקדשת בעיני ישראל לראות מהו כוחה של תורה עד כי איתני הטבע משתנים ויוצא מן הסלע מים, וזהו החטא שנזקף לו למשה שהחסיר בקידוש השם שהיה עושה במעשיו כפי ציווי ה'.

ומעתה י"ל, דהיות והיה חסר לו בקידוש השם, מי שחסר לו בקידוש השם אינו יכול להיות המנהיג ולהכניסם לארץ ישראל ולהנהיג בה את כלל ישראל, וזהו מדה כנגד מדה שכתב הבעה"ט שנהג בו ה' שלא הכניסם לארץ הקודש.

כ . ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל" (כ,כט)

מעלת העושה שלום בין איש לחברו.

הגמרא במסכת תענית (דף כ"ב ע"א) מספרת על רבי ברוקא, שהיה רגיל להתהלך בשוק של 'בי לפט' (שם מקום), והיה רגיל אליהו הנביא אצלו. שאל רבי ברוקא את אליהו, "האם יש כאן בשוק אדם שהוא בן עולם הבא?". השיב לו אליהו "לא". בינתיים עברו בשוק שני אחים, הצביע עליהם אליהו ואמר: "אלו בני עולם הבא". הלך רבי ברוקא ושאלם "מה מעשיכם?"

השיבו לו: "אנשים ברחנים אנחנו (שמחים ומשמחים בני אדם. רש"י), מבדחים אנשים עצובים, וכשיש שניים שיש ביניהם מריבה, אנו טורחים להשלים ביניהם על ידי דברי בדיחותא".

והנה, בפירוש הגאון יעקב' שאל שתי שאלות נפלאות על המעשה: א) מדוע הוצרך רב ברוקא לשאול את אליהו הנביא האם יש כאן אנשים שהם בני העולם הבא, מהי התועלת שבידיעה זו, וכי חיפש שידוך לביתו או לאחותו?! ב) יותר יש לתמוה, על תשובת אליהו הנביא – וכי יתכן להצביע על אנשים אשר המה בחיים ולומר שהם בני העולם הבא?! וכי יש לאדם תעודת ביטוח' שיישאר צדיק כל ימיו, הלא "הן בקדושו לא יאמינ' (איוב ט"ו, ט"ו), ואפילו על אבות העולם לא ייחד הקב"ה שמו בחיי חיותם (רש"י בראשית ל"א, מ"ב), כי מי יודע מה יהיה באחריתו!?

וישב את הדברים הגאון יעקב' כדלהלן, והדברים מתוקים מדבש:

עלינו לדעת, כי תענוג העולם הבא, הוא תענוג אשר לא יצויר כלל בעולם הזה, לא ממינו ולא מסוגו, והוא, כי בכל תענוגי העולם הזה מהול גם קורטוב של עצב, בכל שמחה ועונג בעולם הזה, יישאר האדם עם נימה של 'היה יוכל להיות יותר טוב', בכל דבר חדש ויפה שיקנה, יהיה דבר מסויים שאינו מושלם, וכך יצטער מהפסד הממון, וגם כשיאכל וישבע מכל תענוגים, ריבוי המאכל יזיק לו, ופעמים שיוליד בו חולאים רעים רח"ל וכו'. בעולם הבא לעומת זאת, התענוג הוא אמיתי, ללא שום עצבות. והנה, אם ירצה אדם להרגיש מעט בעולם הזה מעין העולם הבא, יוכל להגיע להרגשה זאת רק כאשר יהיה שמח וטוב לב בכל ענייניו, ויקבל הכל באהבה ובשמחה, ולא יתעצב מכל המקרים אשר יודמנו לו, כי יאמר, הלא מתת השי"ת הוא, ולמה זה אתעצב. וגם כאשר יראה אחרים מתעצבים או מתקוטטים, גם כן ירבה שלום וינחם את ליבם. ובאם יתנהג על זה האופן, אז יזכה ליהנות מעט בעולם הזה מעין העולם הבא.

כעת נוכל להבין, ששאלת רב ברוקא לאליהו הנביא היתה – האם יש כאן אנשים, שבזה העולם משיגים קצת מהנאת העולם הבא? וכוונתו היתה, ללכת וללמוד מהם היאך ניתן להגיע להנאה זו.

והראה לו אליהו הנביא את הבדחנים הללו, כי הם תמיד שמחים, ללא עצבות כלל, וגם מקרינים מהשמחה שלהם על אחרים, מרחיקים את הקטטות והמריבות ועושים שלום בין איש לרעהו, על ידי כך שמראים להם שכל העולם הזה הבל הבלים, חולף

כרוח נושבת, ולא כדאי להתעצב ולהתרגז בשביל עולם שהוא כ'אבק פורח', וכך היו משמחים אותם עד שהיו מתפייסים והופכים למאושרים.

הנהגתם ואושרם של משמחים אלו, היא קצת דוגמת העולם הבא, אשר אין שם עוצב ורוגז, והכל בתכלית התענוג והשלום!

ובפירוש ה'עיון יעקב' כתב, כי העושה שלום בין איש לחבירו, הרי הוא בכלל מזכה הרבים, והרי שנינו, שכל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו, ולכן היו מובטחים שהם בני העולם הבא!!

כ"א . הנחשים השרפים (כא,ו)

מהם הנחשים ומהם השרפים?

מסבירים ה"כלי יקר" וכן המהרי"ל דיסקין הסבר נפלא שהיו שני סוגים של נחשים האחד נחש והשני שרף. והטעם בזה הוא שמכיוון שבנ"י דיברו כנגד הקב"ה וכנגד משה באו הנחשים והשרפים, הנחשים באו למחות על כבודו של הקב"ה והשרפים כנגד מה שדיברו על משה וכמו שכתוב באבות פרק ב' משנה י' "הוי מתחמם כנגד אורן של חכמים והוי זהיר בגחלתן שלא תכוה שנשיכתן נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב ולחישתן לחישת שרף וכל דבריהם כגחלי אש".

ובזה הם מיישבים שאלה גדולה שהקב"ה ציוה למשה עשה לך שרף ואלו הוא עשה נחש? ומיישבים שהקב"ה אמר למשה עשה לך שרף, משום שאני מוחל על כבודי אבל עבור כבודך תעשה שרף. אך משה עשה נחש משום שמשה אמר שעל כבודו הוא מוחל אך על כבוד שמים צריך לעשות שרף.

כ"ב . אוי לך מואב אבדת עם כמוש נתן בניו פליטים ובנותיו בשבית למלך אמורי סיחון (כא,כט)

ולכאורה צער זה היה להם להצטער אחר שכבש סיחון את מואב, דצער הוא שבנותיו נשבו, אך מה מקום לצער זה אחר שכבשו ישראל את סיחון.

אלא דאיתא בגמ' (גיטין לז, ב) דעובד כוכבים קונה את העובד כוכבים למעשה ידיו אך לא לגופו. והנה הכסף משנה (פ"ט מהל' עבדים ה"ד) נסתפק, דעכו"ם שקנה את העכו"ם בשביה ע"י כיבוש מלחמה והוי דינא במלכותא, האם בכה"ג קונה אותו אף לגופו (כמו כשישראל קנה את העכו"ם בכיבוש), או דאף בכה"ג אינו קונה אותו אלא למעשה ידיו, אך לא לגופו.

בכך י"ל דמואב התנחם, דלא ניקנו בנותיהם של מואב לסיחון אלא למעשה ידיהם אך לא לגופם. וא"כ עתה כשכבשו ישראל את סיחון, יצאו בנותיהם לגמרי לחירות. שהרי נאמר 'אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה'.

אכן המושלים טענו, דע"י דינא דמלכותא קונים אף לגופם, ולכן אמרו 'אוי לך מואב', שאין לך להתנחם בכיבוש ישראל, מאחר שמלך אמורי קנה אותן לגופן וישראל ירשו נכסי סיחון, ובנותיך בכלל הנכסים ומותר להשתעבד בהן.

כ"ג . אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו (כא, לד)

יש משל במדרש שעלול להביא לייאוש, ולהתייאש הרי אסור! המשל בציפור שבנתה קן על שפת הים. בא גל ענק ושטף את הקן. כעסה הציפור והחליטה לנקום בים. לייבשו. לקחה במקורה טיפת מי ים, ושפכה לחול. שאבה עוד טיפה, ושפכה לחול... הציפור ודאי מתה מזמן. הים, עד כמה שראינו לאחרונה, עדיין מלא...

גל של משטמה ועוינות, גל של הטמעה וכפירה, עלה ושטף את עולי יהדות המזרח. שלושת אלפי שנות יהדות מושרשת, מסורות מפוארות, מורשת נפלאה, מנהגים והליכות, נשטפו בגל של "כור היתוך" מתנשא, של "אנחנו יודעים מה טוב עבורכם". אתם הפראים ואנו המתורבתים, אתם הבורים ואנו המלומדים. אתם המחזיקים באמונת אבות ואנו היוצרים עם חדש, תרבות חדשה.

בא הגל ושטף את הקן, עם הגוזלים הרכים. הטביעם! בתי הסוהר מלאים בגוזלינו.

זה לא היה במרוקו, לא בתוניסיה, לא בלוב. לא בפרס ובעירק, לא בארם צובא ובטורקיה, לא בתימן ובעדן. בנינו לא היו שם גנבים ושוודים, לא פושעים ורוצחים. לא סוחרים בסמים. ישרי דרך היו, טהורי לב וזכי מעש. טובים לשמיים וטובים לבריות. נהנים מיגיע כפיהם, נשמעים לרבותיהם, שלמים עם עצמם, עם משפחתם, עם

קהילתם, עם אלוקיהם. בא גל, ושטף את הקן המשפחתי, הרס ולא חמל! היכן הליכוד המשפחתי, התא המשפחתי החם, הכבוד ההדדי? היכן כיבוד ההורים, נשיקת ידיהם, הרכנות הראש לברכה? היכן כיבוד הזקנים, הידור פניהם בהערצה? ים החילוניות, ים הריקנות, ים התוהו הנבוב, תרבות הכלום, בא ושטף!

באה הציפור, אם האפרוחים, ומבקשת... לייבש את היים! את ים החולין, ים החילוניות. להציל את האפרוחים, להשיבם אל חוף המבטחים. מה כוחה של הציפור? לייבש טיפה, ועוד טיפה – והים כה גדול ורחב ידיים, על מעמקי מצולותיו וגובה גליו!

הציפור והים

במה מייבשים את המים הזידונים? בייסוד שיעור תורה, ועוד אחד. בהקמת בית כנסת, ועוד אחד. ועוד אחד, ועוד אחד. ולא פעם מתגנבת המחשבה: טיפה ועוד טיפה, שיעור ועוד שיעור – כלום אלו ייבשו את היים!?

את התשובה מצאנו בפרשת השבוע. משה רבינו עליו השלום יוצא למלחמה כנגד עוג מלך הבשן. עוג, שעקד הר בן שלוש פרסאות ונשאו על ראשו, לקבור תחתיו את כל מחנה ישראל, חלילה. מה כוחו של משה רבינו כנגדו? כנגד נפיל ענק, גורד שחקים אנושי? הרי זו שאלתנו.

וה' מצווה: "אל תירא אותו, כי בידך נתתי אותו!" הכיצד? מספרים חז"ל: ראשית, ההר העצום ירד עד לצווארו של עוג. הוא היה לענק עיוור, חסר ישע, אובד דרך. הרי זו ממש תסמונת התרבות המערבית המבולבלת, התוהה, האובדת! ושנית: "משה, כמה גובהו – עשר אמות. נטל כידון בן עשר אמות, וקפץ עשר אמות, והיכה את עוג בקרסולו – והרגו".

ראית אדם שמת מדקירה בקרסולו? נפיל שמת מדקירת מחט? ודאי שלא. אבל זו הנהגת הבורא עימו: אתם עשו את שלכם – ואני אשלים: "אקרא לאל גומר עלי", אני אגמור בעדכם... אתם תפרשו רשת שיעורי תורה & – אני אחולל את המהפך, אביא את הגאולה!

כ"ד . זאת התורה אדם כי ימות באוהל (יט,יד)

ודרשו חז"ל (שבת פג, ב) דאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ויש להבין, האיך יתכן דהפשט והדרש במקרא סותרין זא"ז מן הקצה אל הקצה, דבפשוטו איירי בטומאת האדם החמורה מכל הטומאות, ועלה דרשו חז"ל מעלת האדם השלם בעמל התורה כל ימיו.

ונראה, דאדרבה עולין הדברים בקנה אחד, דלכאורה צ"ב מדוע טומאת אדם חמורה היא מכל הטומאות בתורה, וביותר מצינו דדרשו בגמ' (ב"ק לח, א) אתם קרויים אדם ואין עכו"ם קרויין אדם, דאין עכו"ם מטמאין באהל, וא"כ תמוה האיך יתכן שישראל יטמאו יותר מן העכו"ם.

אלא שבבריאת האדם מצינו בחז"ל דהקב"ה צבר מעפר העולם וברא ממנו האדם, והגר"א וסרמן הביא מד' המדרש דהאדם כולל בקרבו מכל כוחות הרע שבעולם ונתקבצו בו כל המידות הרעות של בעלי החיים, וזאת משום שתכלית האדם לרומם ולקדש את החומר ולזככו, וכפי כח הזיכוך שישנו באדם כח הוא להיפך בכח הרע שבקרבו, ולפיכך בשעת מיתה כשנשאר החומר לבדו מיד דבקים בו כל כוחות הטומאה, וכפי שכתב הנפה"ח שכל כח הרע הוא מכח דקדושה כזנבו של עשוי יעו"ש. ומה"ט אדם מטמא יותר מכל הבע"ח שבו טמונים כל כוחות הרע.

ומעתה י"ל, דדרשת חז"ל היא נתינת טעם למקרא, כיון דתכלית הבריאה של האדם לקדש החומריות היא ע"י אדם כי ימות באהל, שממית עצמו באהלה של תורה, ומפני כך טומאתו חמורה מכל הטומאות, וזהו הטעם שעכו"ם שחומריותו אינו נובע מקדושה אינו מטמא בישראל.

ובזה מתבאר דברי התוס' (בכתובות קג, ב) דהר"ח כהן אמר דאלמלי הייתי כשנפטר ר"ת הייתי מטמא לו, וה"ט דהצדיקים הגמורים הצליחו לקדש ולרומם את החומר עד כי אין מציאות רע בכלל, וממילא אין מקום לטומאה ליתפס בגופן.

כ"ה . זאת התורה אדם כי ימות באוהל (יט,יד)

בגמ' (יבמות ס, ב) איתא וכן היה רשב"י אומר קברי עכו"ם אינן מטמאין באהל, שנאמר 'ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם', אתם קרויין אדם ואין העובדי כוכבים קרויים אדם. וכתבו תוס' (שם ד"ה אין), שיש חילוק בין 'אדם' ל'האדם', דעכו"ם בכלל 'האדם' ואינם בכלל 'אדם', יעוי"ש.

ולכאורה דברי תוס' הם פלא, שבפשיטות נראה שתיבת 'האדם' מורה על חשיבות ומעלה, כאומר 'האדם הנבחר', שכן דרך הה"א בראש תיבה, לומר שזהו דבר ידוע, וכדומה. וא"כ האיך נקראו העכו"ם הדומים לחמור בשם האדם, וישראל אשר בהם יתפאר ה' נקראים בשם אדם, בלא תוספת ה"א הידיעה.

ושמעתי ממו"ר הגרש"ז אויערבאך זללה"ה בזה, דתיבת 'אדם' אשר נתכנו בשם זה כל בני האדם, מורה על שני עניינים, עניין אחד מלשון 'אדמה לעליון' (ישעיהו יד, יד), כי בצלם אלוקים עשה את האדם. וביכולת האדם לעלות מעלות רמות להידמות לקונו וללכת בדרכיו. ועניין נוסף הוא, ששם אדם נגזר מתיבת אדמה, כי יסודו מעפר וסופו לעפר.

והנה לשון 'אדם' אשר מורה על כך שעל האדם להיות נדמה לעליון ובצלמו הוא עשוי, בזה לא שייך להוסיף ה"א הידיעה, ואין שייך לומר 'האדמה לעליון', כי על פועל לא שייך ה"א הידיעה, אלא רק על שם עצם. ורק בלשון אדם המורה על היות האדם עפר מן האדמה, שייך לומר 'האדם' כמו 'האדמה'.

ולכן, רק ישראל קרויין 'אדם' בלא ה"א, שמשמעותו הוא שנקראים בן בגלל היותם נדמים לעליון, אך אומות העולם נקראים בשם 'האדם' בתוספת ה"א, שמשמעותו כי מן האדמה הם, וניתנה להם הה"א לתוספת, ע"מ לגרוע מערכם, שעל שם 'אדמה' שייך תוספת ה"א כנ"ל, ובזה ישראל ואומות העולם שווים.

כ"ו . ותמת שם מרים (כ,א)

וברש"י למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתן של צדיקים מכפרת, ויעויין ברבינו חננאל (מו"ק כח, א) שפי' מה פרה זו מטרהת חטאים ונקראת חטאת וכל חטאת מכפרת עון, כך מיתתן של נשים צדקניות מטהרת ומכפרת עונותיהן של ישראל, ע"כ. ויש להתבונן דאם כל ענין

הסמיכות הוא משום שדומים זל"ז שמכפרים על החטאת א"כ הו"ל להסמיך מיתת מרים לעיקר פרשת חטאת ואמאי נסמכה לפרה אדומה שרק נקראת חטאת.

ונראה ליתן טעם, דהנה עבודת פרה אינה כשאר עבודות הקרבנות, דכל העבודות נעשים בפנים, ומשא"כ פרה כל מעשיה בחוץ בהר המשחה ואעפ"כ נקראת חטאת. והענין כדאיתא (זבחים קה, ב) דפרה נעשית כשעומד במזרח ופניו למערב כנגד פתחו של היכל דכתיב והזה אל נוכח פני אהל מועד ע"ש, והיינו דאף שנעשית בחוץ מ"מ כיון שמעשיה מכוונין לנוכח אהל מועד הרי שקדושת חטאת הנעשית בפנים עליה, והנה עבודת הקרבנות אינה אלא לזכרי כהונה, ולא עוד אלא אף הדומה לקרבנות וכגון עבודת התפילה משחרב ביהמ"ק שהיא במקום הקרבנות וכן ענין תלמוד תורה כדאיתא (מנחות קי, א) כל העוסק בתורה א"צ לעולה ולחטאת ע"ש, ובכ"ז אין הנשים בכלל, אמנם סגולת הנשים היא שמעשיהן לנוכח בעליהן ובניהן העוסקים בת"ת שהם לעזר להם וכדאיתא בגמ' (ברכות יז, א) ובכך דמו למעשה פרה שמעשיה בחוץ נוכח אהל מועד וזהו שנסמכה מיתת מרים לפרה אדומה.

כ"ז . אם נתון תתן את העם הזה בידי (כ,א)

שלא שינו את שמם, לבושם ולשונם

בפרשתנו שנינו, שכאשר הסתלקו ענני הכבוד מעל עם ישראל עם פטירת אהרן הכהן, חשבו העמלקים שניתנה מן השמיים רשות להלחם בישראל. פחדו שמא יתפללו היהודים שיימסרו בידיהם ותפילתם תענה. מה עשו, שינו לשונם ככנענים, כדי שיתפללו ישראל לבוראם לתת כנענים בידם, והואיל והם עמלקים לא תתקבל תפילתם. ראו ישראל לבושם כעמלקים ולשונם ככנענים, ולא ידעו על מי יתפללו. אמרו: נתפלל סתם. וזהו שנאמר: "אם נתון תתן את העם הזה בידי", ונענתה תפילתם.

ובספר "שיח שרפי קודש" מובאת שאלתו הנפלאה של הגאון הקדוש בעל חידושי הרי"ם זצ"ל:

מדוע לא התחפשו כליל, ולא שינו גם לבושם יחד עם לשונם, ולא היו ישראל נבוכים, ולא היו מתפללים סתם, אלא סבורים שהם כנענים, ומתפללים על הכנענים – ואז לא היו נענים?

ותירוץ תירוץ נפלא ומרעיש. שאילו היו משנים גם את לשונם וגם את לבושם, ולו גם זמנית, ולו כדי להוליך שולל בלבד, אזי היו הופכים באמת לכנענים. ואם היו ישראל מתפללים על הכנענים שיימסרו בידם, היתה תפילתם מועילה והיו נמסרים בידם! מכאן יהיה לנו מושג מה עמוקה ומהותית פעולת שינוי הלשון והלבוש!

סיפור בין זמננו מצאנו בספר "פאר ישראל". מעשה בצעיר שהצטנן ברוחניות ופזל למחוזות אחרים. לא היה לו לשנות אורחות חיים בין מכריו, והחליט לנסוע לחוץ לארץ, שם יוכל לנהוג ביתר חירות. בא לפני רבו, ה"בית ישראל" מגור זצ"ל, לקבל ברכת פרידה. קיבל, ונסע.

מיד לאחר הנסיעה הופיע בביתו שליח מטעם הרבי. שאל את האם, האם נטל עימו את קפוטת השבת. תמחה לשאלה, חיפשה בארון, ומצאה את הקפוטה...

בערב השבת הראשון לשהותו של הבחור בחו"ל התדפק יהודי אלמוני על דלת אכסנייתו. ביקש לראותו, מסר לידו חבילה, אמר: "הרבי שלח זאת", והלך. פתח הבחור, ומצא בה את הקפוטה שהשאיר מאחריו... הבין שעניי הרבי צופות עליו, ולא שינה שם את לבושו. בהתייחדו בלבוש נשמר מחברה רעה, וסופו שהתעשת וחזר למוטב!

עם ישראל שמר על ייחודיותו במצרים משום שלא שינה את לבושו, שפתו ושמותיו. ולא שהייתה שם התבדלות מוחלטת. הייתה הידרדרות למ"ט שערי טומאה. אך השפה והלבוש היוו בלם. עצרו את הסחף, ואפשרו את הגאולה.

ועלינו לדעת, שגם עלינו מופעלים לחצי חברה, וסביבנו יהום הסער. תרבות זרה מקיפה ומחלחלת, משפיעה ומדרדרת. והבלם אחד הוא, שמירה על לשוננו שתהיה לשון נקייה, עדינה, חפה מביטויים רחוביים וצורמים, והקפדה על הלבוש הצנוע. לבוש כהלכה לבני הישיבות, ולבוש ישיבתי לבני התורה, איצטלא דרבנן. והדברים אמורים במיוחד בפרוס החופשה, "בין הזמנים" וטיוליו. הסכנה רבה אז שבעתיים, והחובה מוכפלת שבעים ושבעה. שלא לפרוק עול מבחינת הלבוש וההתנהגות, והביטויים ואוצר המילים. ואין צורך לפרט, רק לזכור וליישם. כדי שלא לשנות חלילה, וכדי שלא להשתנות. שתהיה יציאתנו מ"בין הזמנים" כביאתנו בשעריו!

תרומתם של הבחורים

לפני שני דורות, לפני המצאת האנטיביוטיקה והפנצילין, היו המגיפות מפילות המוני חללים. יזם הצדיק בעל "חפץ חיים" זצ"ל הקמת בית חולים יהודי בעיר לידא. קראו לאסיפה את שועי העיר, הנגידים והגבירים, וה"חפץ חיים" דיבר לפניהם דברים נלהבים. סח על מצוקת החולים, ועל סבלם הרוחני כאשר נאלצים הם להתאשפז במוסד נכרי בו משמשות נזירות כאחיות והחולים מולעטים בנבילות וטריפות. העשירים פתחו ליבם וידם. זה תרם מיטה וזה שתיים, זה עשר מיטות ורעהו תריסר.

דבר שהותו של הצדיק בעיר נודע לבני הישיבה המקומית, והם באו לבית הוועד ועמדו בפתח, להזין עיניהם בדמותו של הגאון הקדוש. אך ראה אותם נהרו פניו, הזמינם בלבביות להיכנס ונתן שלום לכל אחד ואחד. ראו הגבירים בעין רעה שהצדיק מסיח דעתו מנוכחותם ומקדיש כל תשומת לבו לבני הישיבה. העז אחד מהם פניו ושאל בעקיצה: "רבי, כמה מיטות תרמו בחורים אלו עבור בית החולים?!"

נרעש ה"חפץ חיים" וענה על אתר: "מה אתה סח! כל אחד מהם תרם חמישים מיטות!" חמישים מיטות, הלא זה הון עצום! לא היה שם עשיר שנתן סכום רב כל כך, מהיכן נטלו בני עניים אלו ממון כה רב?!

הבחין ה"חפץ חיים" בתמיהה, וחזר על דבריו: "אכן כן! כל אחד מהם תרם חמישים מיטות – ויותר מכך! כי המיטות שאתם תרמתם, ישוכנו בהן חולים מתייסרים על ערש דווי, נאנקים בחוליים, ומי יודע כמה יחלימו ממחלתם, ואילו בני הישיבה לומדים תורה, והתורה מגינה ומצילה. בזכות תורתם יחלו פחות אנשים, וייחסכו מיטות בבית החולים..."

מתקרבים אנו לתקופה הקרויה בישיבות: "סוף זמן", תקופה העלולה חלילה לרפיון בלימוד התורה. ורבינו החפץ חיים זצ"ל כתב לאמר: "וראה נא אחי – על כל שעה ושעה שהיה ביכולתך לעסוק בתורה ולא עסקת, הרי הוא כאילו באו לפניך להציל נפשות ולא הצלת! ואף שאנחנו, בעיננו הסומות, לא ידענו זאת – אבל חז"ל גילו לנו את זה באמרם: גדול תלמוד תורה יותר מהצלת נפשות!" כמה גדול החיוב להתאזר עוז בלימוד התורה הקדושה, ולהיזהר משמץ רפיון ובטלה!

כ"ח . ולמה הבאתם את קהל ה' אל המדבר הזה למות שם (כ,ד)

ולמה הבאתם את קהל ה' אל המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו. ולמה העליתנו ממצרים להביא אותנו אל המקום הרע הזה לא מקום זרע ותאנה וגפן ורימון וגו' צריך ביאור למה הזכירו דברים אלו בפרט.

ונראה כי היו כאן שתי תלונות, אחת על שהביאם למדבר הזה למות שם, והיינו שהוא מקום מסוכן. ושנית למה העליתנו ממצרים, כי עלייה ממצרים היא כדי להגיע לארץ ישראל שהיא גבוהה מכל הארצות, וטענו שלא הגיעו לארץ ישראל אלא למקום 'הרע' הזה, שהוא בניגוד לארץ טובה' שהיא ארץ ישראל.

לכן הזכירו הדברים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, היינו שהמדבר אינו מקום 'זרע', והיינו שהוא כנגד ארץ חטה ושעורה, ותאנה וגפן ורימון אשר הם מהז' מינים שנשתבחה בהם הארץ הטובה, ונשארו רק הב' אחרונים שהם כללים 'ארץ זית שמן ודבש' שלא נזכרו.

וטעם הדבר נראה שהוא מפני שעל המן כתוב 'וטעמו כטעם לשד השמן' (לעיל יא, ח) ועוד כתוב 'וטעמו כצפיחית בדבש', אם כן היה להם את המן שנתיחד במפורש בשני טעמים אלו כנגד 'ארץ זית שמן ודבש', לכן לא הזכירו שלא היו להם אלו ב' הטעמים, ואילו בארץ ישראל הרי לא ירד להם המן.

4 . במעגל השנה היהודית, מושגים ביהדות ודמויות חשובות בהיסטוריה היהודית

4.1 . חודש תמוז

החודש שמו תמוז והוא החודש הרביעי במספר החודשים אחרי ניסן. שמו הובא מבבל והוא שם בבלי המציין אירוע מסוים הקשור עם בכיות, עומד בראש שלושת חדשי תקופת תמוז והוא בעצמו תמיד חסר.

מזל – סרטן המתרבה במים באותו החודש, ושבתו לפי ה"ילקוט שמעוני" ראובן, שהוא הראש לדגל השני אליו הצטרפו שמעון וגד (ילקוט שמעוני שמות תי"ח).

השם תמוז באכדית דומיזו, אליל הצמחים והפריון בפולחן האלילי של בבל. דומה לפולחן "אדוניס" באלילות יוון ולפי אמונתם יורד תמוז בחודש הרביעי לשאול כשהכל מתייבש והנשים מבכות אותו כפי שנאמר ביחזקאל "והנה שם הנשים יושבות מבכות את התמוז" (ח, יד). לפי אמונה בבליית תפילה המובאת על ידי הסופר הבבלי בירוסוס, יבוא קץ העולם בחודש תמוז במזל סרטן. ואכן כל הסיפור הזה מקורו בגישת ישראל שראתה בחודש תמוז בו נשרף בית המקדש מעין סוף לעולם.

דורשי השמות משתדלים לתת לתמוז מובן של נמס, הצתה, הסקה היות שבחודש זה הכל נמס מרב חום של החמה הבוערת אבל אף אחד לא מתכחש לעובדה שהפולחן האלילי הזה המסמל את היובש והחום והמבוסס על בכיות ופולחני הסקה התפשט גם בישראל בעיקר בין הנשים כפי שזה משתמע מתוכחת הנביא הזועם על הנשים המבכות את התמוז.

על השאלה למה קיבלו בני ישראל את השם הזה ואף קדשוהו בהכרזת החודש הבא עלינו לטובה ובתפילת יחדשהו הקב"ה, אפשר לענות שהחדירו אותו בתפילות ובתודעת העם כדי שכולם יידעו ויבינו את סיבת החורבן, שירושלים נפלה בגלל פולחן האלילות, כפי שמדגישים הנביאים במקומות רבים ועובדה היא שעם החורבן אפסו בארץ כל הפולחנים האליליים ולא היה להם יותר זכר בשיבת ציון. כפי שחז"ל אומרים בסגנונם שעולי בבל הצליחו להמית את יצר הרע האלילי ולסלק אותו מן הארץ.

תמוז הוא חודש של צער ובכי, קינים הגה והי, היות שבחודש זה, ביי"ז בו, עבדו בני ישראל את העגל ובגללו, נשתברו הלוחות, ובו בטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפוסטומוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל (תענית ד').

בכיות חינם

ישנם כללים לעונשי שמים ואחד מהם, הוא מידה כנגד מידה. בה במידה שאדם מודד מודדין לו ומשלמים לו כגמולו, כפי מה שעשה. מענישים את היחיד ואת הציבור, לפי החטא, ובדרך של החטא, ואף התשובה היא באותה הדרך, לפי מה שחטא ובדרך שחטא עליו לתקן – מידה כנגד מידה.

וכלל הוא בעונשים שמי שבכה חינם – בסופו של דבר הוא בוכה באמת, מידה כנגד מידה, ואמת כנגד שקר. הרבה פעמים חטאו בני-ישראל וליוו את החטא בבכיית חינם ונענשו בדרך שחטאו, ובבכייה של אמת, ושני החודשים: תמוז ואב, שהם חודשי החורבן, של מעשה המרגלים ומעשה תמוז, קשורים בבכיית חינם, פעם בכו בחינם בט' באב והיום הזה נהפך להם ליום בכי לדורות, ופעם בכו בחינם וקוננו בחודש תמוז, ואף החודש הזה נהפך להם לחודש של בכי וקינות. בית

ראשון נחרב בשעה שישבו בני ישראל בארצם, איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו, והקב"ה הגן עליהם. התרחקו הרבה מהם מאלוקי אמת ואף המלכים והכוהנים וראשי העם התרחקו מה' אלוקיהם, הלכו בדרכי הגויים השכנים ועבדו אלילים שונים, את אלוהי מצרים עמון ומואב, אשור ובבל.

ובחודש תמוז הלכו בדרכי כהני אשור ובבל וערכו בעריהם, ואף בירושלים, את הפולחן האווילי של כהני אשור – לבכות את התמוז. ובגלל עבודת אליליהם נחרב הבית הראשון ובכי החינם נהפך להם לבכי אמת – לקינה על ארצם חירותם וחייהם. להזכיר להם את סיבת עונשם, בגלל שבכו על התמוז, וישכחו את אלוקי אבותיהם החי לעולמים. יש אומרים שהעונש של חודש תמוז הוא חלק מהעונש של המרגלים, שהתחיל בראש חודש תמוז והסתיים בט' באב

מזל החודש

מזלו של החודש – הסרטן. לרמז שהתמוז האלילי היה מעין סרטן בגוף הישראלי והוא היה הגורם העיקרי לחורבן – ללמד את העם להימנע מאלילות זרה. אלה שרואים במזלות סימנים לנזף הארץ והסביבה מסבירים שהסרטן רומז לבני אדם להיות זהירים בהליכתם בחודש זה שהסרטן יוצא מן החולות לחפש מים ומסכן חיי בני אדם כמו העקרב בחשוון. ויש אומרים שהסרטן של תמוז שמתואר בפסיפסים כהולך אחורנית, בא לרמז על עם ישראל שהולך בחודש זה, שהוא החודש שאחרי קבלת התורה, עם הפנים אחורנית לחודש סיוון שבו ניתנה התורה לישראל לזכור תמיד את יום המעמד של מתן תורה. כפי שנאמר רק הישמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח... יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחרב (דברים ד, ט)

על השאלה למה קיבלו בני ישראל את השם הזה ואף קדשוהו בהכרזת החודש הבא עלינו לטובה ובתפילת יחדשהו הקב"ה, אפשר לענות שהחדירו אותו בתפילות ובתודעת העם כדי שכולם יידעו ויבינו את סיבת החורבן, שירושלים נפלה בגלל פולחן האלילות, כפי שמדגישים הנביאים במקומות רבים ועובדה היא שעם החורבן אפסו בארץ כל הפולחנים האליליים ולא היה להם יותר זכר בשיבת ציון. כפי שחז"ל אומרים בסגנונם שעולי בבל הצליחו להמית את יצר הרע האלילי ולסלק אותו מן הארץ.

תמוז הוא חודש של צער ובכי, קינים הגה והי, היות שבחודש זה, ב"ז בו, עבדו בני ישראל את העגל ובגללו, נשתברו הלוחות, ובו בטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפוסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל (תענית ד').

חודש תמוז תמיד חסר ונחשב כחודש של בכיות, והימים מ"ז תמוז עד ט' באב נקראים בשם ימי המצרים, שהם ימי צער ומצוקה וצרות, שבהם בוכים הרבה ומשוועים לד', בבחינת "מן המיצר קראתי י-ה", ומספרם של אותם הימים הם כ"ו כמספר השם, הרומז על השתתפותו של הקב"ה בצרות ישראל, "עמו אנכי בצרה", אשר חז"ל מונים חמש צרות שקרו ב"ז בתמוז, אולם חמש הצרות הללו הן רק אבות של צרות ובעקבותיהן באו צרות עד בלי סוף, צרות של חורבן וגלות, סבל וייסורים והוא נמנה

על שלושת החודשים תמוז, אב, טבת, שבהם דעך אור העולם השתלטה האפילה, וגדל הצער. ושנוטריקונם הוא ט.ת.א שמספרם ת"י כמספר השנים שהמקדש עמד.

אירועים בחודש תמוז

ג' תמוז – העמיד יהושע את השמש והירח בעמק אילון ולא כבה אורם 36 שעות כדי שיספיקו להשתלט על האויבים, (יהושע י').

ב' תמוז – יום תעניתם של אנשי מעשה לזכר הספרים שנשרפו בפריז בימי המלך פיליפ בשנת ה' אלפים ד' ולזכר הספרים שנשרפו בשואה. התענית נקבעה לערב שבת חוקת.

ה' תמוז – "מבצע יונתן" בו חילצו את בני הערובה שנחטפו והוחזקו באנטבה – בשנת תשל"ז

ה' תמוז – בו נכלא בשנת 1286 רבינו מהר"ם מרוטנבורג כשחטפו אותו בעלותו לארץ.

יום תענית בעל התוספות יום טוב, ר' יום טוב הליר, שנידון למיתה על ידי מלך אוסטריה.

ח' תמוז – נוסד הכפר נווה-יעקב בהרי ירושלים בשנת תרפ"ד.

נפטר הרב י.ל. הכהן מימון, מנהיג המזרחי.

הובקעה העיר ירושלים בימי נבוכדנאצר.

י"ג תמוז – נוסדה "אחוזת בית" שממנה התפתחה תל-אביב בשנת תכ"א.

ט"ו תמוז – נפטר ר' חיים אבן עטר בעל "אור החיים", בשנת תק"ג.

י"ז תמוז – צום שבעה עשר בתמוז. בו הובקעה העיר ירושלים בימי החורבן.

היום בו שלח נח את היונה לראות "הקלו המים על הארץ" בימי המבול.

י"ט תמוז – יום עלייתם של הביל"ויים לארץ בשנת תרמ"ב.

כ' תמוז – נפטר בנימין זאב הרצל חוזה המדינה, בשנת תרס"ד.

כ"א תמוז – נפטר חיים נחמן ביאליק, המשורר הלאומי, בשנת תרצ"ד.

נוסדה טירת צבי בעמק בית שאן בשנת תרצ"ז.

כ"ג תמוז – יום כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים, בשנת תתכ"ט – בו ערכו טבח

איום ביהודים.

כ"ו תמוז – "פורים יעקב פרנק", המומר הצורר, בפקודת הבעש"ט.

כ"ח תמוז – אישרה מועצת חבר הלאומים את המנדט של ממשלת בריטניה

על א"י להבטחת בית לאומי לעם היהודי בא"י (תרפ"ב)

כ"ט תמוז – נפטר רבינו שלמה יצחקי "רש"י" הנקרא בשם הפרשנדתא,

בשנת תתס"ה.

נפטר זאב ז'בוטינסקי ממנהיגי התנועה הציונית, בשנת ת"ש.

4.2 . מצוות הפרשת חלה

ערב שבת, טרום שקיעה, השמים צבועים כעת במערבולות של כחול ואדום, השמש השוקעת עוטה מסגרות זהובות לענני הנוצה המשייטים שם למעלה. ריח החלות הקלועות הנחות, זהובות ומתוקות תחת לכיסוי הלבן וממתינות גם הן למלאכי השרת שיכנסו מבעד לדלת וישרו את ברכתם על הבית גם לשבוע שיבוא עלינו לטובה.

הפרשת חלה – מאיפה הגיעה אלינו החלה?

בזמן שבית המקדש היה קיים, לכוהנים המשרתים בו ניתנו כ"ד מתנות כהונה, היות ומסרו את עצמם לעבודת המקדש ולא היה בידם זמן לדאוג לפרנסתם.

מתנת כהונה אחת ומיוחדת נמסרה בידי נשות העם היהודי, והיא מתנת חלה, או כפי שאנו קוראות לה בימינו – "הפרשת חלה".

מצווה זו, מלבד היותה מיוחדת לנשים, היא מצווה חביבה במיוחד היות והייתה המצווה הראשונה שניתנה לעם ישראל כשנכנסו לארץ: "בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה... ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה..." (במדבר, ט"ו/י"ט)

ומכאן מקור השם "חלה" – שפירושו בפסוק הוא כמות קטנה המופרשת מהעיסה, בעצם הפרשת חלה מתקיימת בכל סוג של עיסה ולא רק בשאנו אופות חלות, אך השם הזה הועתק ומשמש כיום ככינוי ללחם המיוחד לשבת.

היות ומצוות הפרשת חלה היא מצווה מהתורה, הורו חכמינו להמשיך לקיימה גם בימינו, כשבית המקדש אינו קיים, וכיום את החלה המופרשת מן העיסה שורפים. כמו כן – מצוות הפרשת חלה היא מצווה התלויה בארץ מצווה המתקיימת אך ורק בגבולות ארץ ישראל.

סגולות הפרשת חלה

הפרשת חלה – מה משמעותה בשבילנו, הנשים ?

מצוות הפרשת חלה מאז ומתמיד הייתה אחת משלוש מצוות שיוחדו לנשים בעם, האחרות הן הדלקת נרות ושמירת נידה.

עוד מימי קדם, מזמנה של שרה אמנו, ידועה מצוות הפרשת חלה כמשרה ברכה בבית, שעל שרה נאמר שבכל ימיה הייתה הברכה שרויה בעיסה. גם כיום מצווה זו היא חזקה ורבת כוח להגן ולשמור על נשים, לא לחינם הולכות ורבות הנשים אשר מקפידות לקיים מצוות הפרשת חלה בזמן ההיריון כדי לזכות לשמירה בשעת הלידה.

זמן הפרשת חלה הוא שעת רצון ונשים רבות מתפללות ומבקשות בזמן ההפרשה על זיווגים הגונים, על בריאות, על הצלחה ועל שמירה בכלל. ישנן נשים הנוהגות גם לתת צדקה לפני הפרשת חלה.

אז איך עושים את זה?

לאחר שהרחבנו במעלתה של מצוות הפרשת חלה, נעבור לחלק המעשי:

- חלה מופרשת בברכה אך ורק מעיסה העשויה מאחד מחמשת מיני דגן (חיטה, שעורה, כוסמת, שיפון ושיבולת שועל) אותם לשים בנוזלים כגון: מים, יין, דבש, שמן, חלב
- לכן, אם ברצונכם לאפות עוגה שבצקה נילוש במי פירות – תוכלנה לבצע הפרשת חלה בלא ברכה.
- במידה ואתן מכינות בצק המעורב בשני סוגי קמחים – אחד מחמשת מיני דגן והשני לא – אם טעם הדגן יורגש במאפה – תוכלנה להפריש חלה בברכה.
- הפרשת חלה בברכה יכולה להיעשות מעיסה שמשקלה לפחות 1600 גרם. העיסה המופרשת היא בשיעור של 30 גרם.
- זמן ההפרשה הוא לאחר לישת הבצק בנוזלים ולפני האפייה. אם שכחת להפריש חלה לפני האפייה, ניתן להניח לאחר האפייה את כל המאפים זה בצד זה, לכסות כדי לאחד אותם ולהפריש חלה.
- תהליך ההפרשה:
מניחים את הבצק לפנינו.
יש נשים שמקפידות ליטול ידיהן (בלי ברכה) לפני הפרשת חלה.
(כאן הזמן להתפלל ולבקש בקשות)
מברכים את הברכה: בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חֲלָה [יש המוסיפים: מִן הָעִיסָה]. (אשכנזים)
בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו, וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חֲלָה תְרוּמָה. (ספרדים)
- מפרישים חתיכה קטנה מן הבצק, אוחזים אותה ואומרים: "הרי זו חלה".
את החלה המופרשת ניתן לשרוף בתנור או לעטפה בשתי עטיפות ולהשליכה לפת.

תפילת הפרשת חלה

נהוג לומר תפילה זו בשעת הפרשת החלה:

יהי רצון מלפניך, ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שמצות הפרשת חלה תחשב לי כאלו קימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה, ותחשב הרמת החלה שאני מרימה כמו הקרבן שהקרב על גבי המזבח ותתקבל ברצון. וכמו בזמן שבית המקדש היה קיים, היתה החלה נתונה לכהן והיתה זו לכפרת עוונות, כך תהיה הפרשה זו לכפרת עוונותי, ואז אהיה כאלו נולדתי מחדש נקייה מחטא ועוון ואוכל לקיים מצות שבת קדש והימים הטובים עם בעלי (וילדינו), להיות נזונים מקדשת הימים האלה. ובזכות מצות חלה יהיו ילדינו נזונים תמיד מידי של הקדוש ברוך הוא ברב רחמיו וחסדיו וברב אהבה. ותקבל מצות חלה כאלו נתתי מעשר. וכשם שהנני מקימת מצות חלה בכל לבי, כך יתעוררו רחמיו של הקדוש ברוך הוא לשמרני מצער וממכאובים כל הימים. אמן כן יהי רצון.

תחינה נוספת בזמן הפרשת חלה:

לכבוד יי יתברך ולכבוד שבת קדש חמדת ימים שהנחלתנו. יהי רצון שתהא מצות הפרשת חלה שקולה לפניך כאלו קימתי תרי"ג מצוות של כלל ישראל. אמן כן יהי רצון

אנא יושב מרום, שתתקבל לפניך מצות הפרשת חלה שלי כפי שנתקבלו לפניך הקרבנות על המזבח, שלפנים היתה זו מצותו של הכהן ובעבור זה מחל יי לעוונות עם ישראל. כן ימחלו לי כל עוונותי ואהיה זכה וטהור בתינוק בהולדו

יהי רצון שתזבני לכבוד ולהוקיר שבתות ומועדים כהלכתם, שאוכל להתענג עליהם יחד עם אישי וילדי לארץ ימים. ובזכות מצוה זו של הפרשת חלה, מלא ידני מברכותיך ופרנסנו מידך הרחבה ברב אהבה ורחמים. ומצוה זו של הפרשת חלה שעושה אני בכל לבי, תחשב לפניך כאלו הפרשתי מעשר לכבודך הגדול. כן תשמר עלינו מכל פגע ומכאובים.

5 . סיפור ופתגם – עם מוסר השכל

5.1 . מבט לחיים / שיעור לחיים / הרב אבי בן אבנר

שיעור לחיים

ניגון עליז נשמע בחלל המסדרון בעת ההמתנה למעלית, מצב רוחו של ג'ימי היה מרומם במיוחד ברגעים אלו סיים ראיון ארוך שבסופו הודיעו לו כי התקבל לעבודה בשליח וסוכם עמו על תקופת ניסיון. העבודה אצל מר הווארד דרשה אחריות ואמינות רבה, כך שכל עובד שסיים אצלו בהצלחה יכל להתקדם למשרה בכירה...

מר הווארד היה עשיר גדול ועסקיו היו נרחבים, אחת הבעיות שעמדה בפניו הייתה להעביר את הכספים שגבה מעסקיו, לשם כך נצרך לשליח מיומן. ג'ימי נדרש לקבל מאחד העובדים מעטפה עם סכום נכבד של כסף, ולהעבירה אל ביתו של מר הווארד. את הנסיעה עליו לעשות ברכבת והיא והדרך ארוכה ומפרכת, אנשיו של מר הווארד נשדדו פעמים רבות במהלך הנסיעות ברכבת, משום כך נאלץ לשנות מדי פעם את האנשים בהם בחר לשליחות.

האנשים האחרונים שנבחרו וביניהם ג'ימי, היו אנשי בטחון המתמחים בתורת הלחימה וזאת מלבד היותם מיומנים בשימוש בנשק חם, כך שאת סיכון השוד הוריד מר הווארד בצורה משמעותית.

הבעיה היחידה שנותרה בעינה, היא יכולתו של השליח להישאר ערני ודרוך כל הדרך, בשעות הנסיעה המשמימות הסיכון היה קיים. מר הווארד היה מודע לבעיה ולכן בחר רק אנשים שיכלו להישאר ערניים שעות רבות, השליח האחרון של מר הווארד שנסע

ברכבת התכבד מחטיף שהציעו לו שני אנשים שישבו עמו בקרון, מה שהשליח לא ידע זה שבחטיף ממנו טעם היה סם מרדים. כך מצא את עצמו בסוף הנסיעה ללא המעטפה, מפוטר על ידי מר הווארד ובהליך חקירה משטרתית.

גימי התעדכן במפגש קבלתו לעבודה באירועים אלו וקיבל הוראה שלא להכניס לפה שום דבר הניתן על ידי שום גורם חיצוני, לפני השליחות הראשונה גימי ישן היטב, והתכוון להעביר את הנסיעה ברכבת בערנות מירבית וללא סיכונים. הוא לקח את המעטפה שהיה צריך להעביר ועלה לרכבת.

בן חבריו לקרון ישבו שלושה נערים שנראו כבני משפחה אחת, חששו הראשון של גימי משודדים נגזז למראם, שלושתם היו רוזים והיה ברור שלא מדובר באנשים אלימים. בנוסף, גילם הצעיר שלל אפשרות של שימוש בנשק חם על אף שתיק גדול ממדים נתלוה אליהם.

הנסיעה ברכבת החלה, מדי כמה דקות בדק גימי בכיסו ונרגע כל פעם מחדש כשחש במעטפה העבה שלא זזה משם. הרעב החל להציק לו והסנדוויץ' היחיד שהביא עמו חוסל חיש מהר, גימי קיווה שיוכל להחזיק מעמד עד סוף הנסיעה. הוא העביר את הזמן בשיחה עם הנערים ובקריאה בעיתון בשלב מסוים התיק נפתח והנערים הוציאו מתיקם קופסאות שונות וסיר רחב, שלפו מכשיר נייד לחימום בגז ועד מהרה התמלא הקרון בריחות נעימים, האחים הציעו לגימי להצטרף אליהם לארוחה, אך גימי נאמן להוראות שקיבל, סרב בתוקף.

בעיניים כלות הוא ראה אותם אוכלים והרהר לעצמו 'הרי מדובר באותו הסיר, לא יתכן ששמו סם הרדמה בסיר המרכזי ממנו אכלו כולם. במקרה שמר הווארד סיפר עליו היה מדובר בחטיף שהגישו לשליח' חשב לעצמו. וביקש מנה מהאחים שמזגו לו בשמחה, גימי בדק שאין חומרים חשודים שנמרחו על הצלחת והכף ואכל בתיאבון. כשנסתיימה הארוחה פתחו האחים כמה בקבוקי יין והחלו למזוג לכוסות, חושיו של גימי נדלקו. והוא חשש לשתות מהיין מחשש שהאוכל היה הסחת דעת רק כדי שישתכר ויוכלו לשדוד ממנו את המעטפה. הרכבת עדיין המשיכה בנסיעתה המהירה, וגימי קיווה להגיע במהירות ליעד...

היד שטלטלה אותו העירה אותו משנתו העמוקה 'כאן התחנה האחרונה!!! תתעורר!' אמר הקול. ג'ימי פקח את עיניו בקושי, ראשו כאב מאד והוא לא הבין היכן הוא נמצא. מספר שניות לאחר מכן נבהל לגלות שכיסו ריק והמעטפה העבה נגנבה ממנו.

הוא ירד בקושי מהרכבת והובל על ידי גברתן למשרדו של מר הווארד, ג'ימי רעד מפחד כשעמד לפניו, ומר הווארד בפנים זעומות הוציא מהמגירה את המעטפה שג'ימי נדרש להעביר.

ג'ימי היה המום 'איך?! הייתה המילה היחידה שהוציא מפיו, עתה הבין ג'ימי ששלושת האחים היו שליחיו של מר הווארד, כדי ללמד אותו לקח.

'בסיר שממנו אכלת היה סם מרדים' הסביר מר הווארד, 'וביין שאותו לא שתית, היה סם שמנטרל את השפעת הסם המרדים. כך, העובדים שלי נטרלו את הסם המרדים על עצמם, ואילו אתה נותרת עם ההשפעה הראשונה...'

ג'ימי הנהן בהבנה, פניו הזעומות של מר הווארד התרככו מעט והא המשיך: 'אני מקווה שלמדת את הלקח, אין תירוצים או סיבות להפר את ההוראה. מפני שהשודדים מתוחכמים להפליא ותמיד יוכלו למצוא דרך לרמות אותנו...'

ג'ימי הנהן בהסכמה, השיעור שקיבל עתה היה השיעור החשוב ביותר...

***

בכל חיינו אנו עוברים ניסיונות רבים והתמודדויות שונות, חז'ל הזהירו אותנו להתרחק מהניסיונות עד כמה שאפשר. עלינו לזכור לא להכניס את עצמנו להתמודד עם תחילתו של ניסיון, כי לעולם לא נדע אם נצליח לצאת ממנו בשלום. זהו הטעם לגזרות חז'ל במצוות, כדי להרחיק אותנו מן הניסיון. לעולם אין לנו להחליט בעצמנו שהסיבה אינה תלויה בנו. כי כאמור, לניסיון אנו רק יודעים איך נכנסים, אך לעולם לא כיצד יוצאים...

5.2 . סיפור לשבת – שלום לעם קללת המזל / הרב איתמר מאיר

מאז ומתמיד היה פסק'ה אדם ביש מזל, פסק'ה נולד למשפחה ענייה והיה נראה כי מזלו הרע רודף אחריו לכל מקום. בכל עסק שביקש פסק'ה להתפרנס ממנו בכבוד פגעה קללת המזל ומאז אפילו הרוכלים היו מתרחקים ממנו כמטחוי קשת, עד שבמשך השנים הפך פסק'ה למקולל ומנודה שחי מעבודות מזדמנות ומחיפוש שאריות אוכל רק כדי להאכיל את פיות ילדיו.

באופן תדיר רעבה משפחתו ללחם וזוגתו שהפצירה בו רבות כי 'עשה משהו' למען הפרנסה, משכה את ידיה מההצעה בחוסר ברירה לאחר שגילתה את השלומיאליות של בעלה חסר המזל.

באחד הימים הגיע לעיר קוסם עתיר מוניטין, השמועה אמרה כי ביכולתו לצפות למרחוק ולנבא את עתידו של האדם. זוגתו של פסק'ה ששמעה על כך זירזה את בעלה כי ילך לפני הקוסם ויבקש לדעת את עתידו ובמה יוכל לעסוק כדי לפרנס ברווח את משפחתו.

'עזבי אותי במנוחה' הגיב פסק'ה להצעת אשתו, 'מה לי ולקוסמים? וכי אני שם בטחוני בקוסמים?' האישה לא ויתרה ובמשך ימים מספר הציקה לבעלה כדי שיתייצב בפני הקוסם, באחד הלילות שבו נשמעו תחינות הילדים המשוועים ללחם ובבית אין כל ואפילו פרוסת הלחם היבש משבת לא נותרו בו, נשבר פסק'ה והחליט ללכת לפני הקוסם. משהגיע פתח ואמר 'שמי פסק'ה, מזלי הביש רודף אותי ואני מבקש לדעת מהו העיסוק שיוכל לפרנס אותי ברווח בלי שמזלי יוריד אותי לטמיון' הקוסם הביט בו ממושכות והשיב: 'אכן מזלך ביש! הדבר היחיד שתוכל להצליח בו זה לגנוב רק כך תוכל להתפרנס במנוחה...'

'מה???' שאג פסק'ה 'אני יהפוך לגנב? לעולם לא!' הקוסם הניד בראשו ופסק'ה נמלט החוצה כל עוד נפשו בו. יומיים לאחר מכן, ישב פסק'ה בביתו ושקע בהרהורים

כשלפתע פרץ בצחוק רם לאשתו שתהתה על מה הצחוק, השיב במשיכת כתף. אך שהדבר חזר ונשנה שוב ושוב תבעה ממנו אשתו לגלות במה העניין, 'הייתי אצל הקוסם' אמר פסק'ה 'נו...'. זינקה אשתו מהכיסא כנשוכת נחש 'הקוסם אמר שהדבר היחיד שאוכל להצליח בו זה להיות גנב, ובמחשבתי אני מתהלך כגנב באפילה דבר זה גרם לי לצחוק...'

'אז אולי כדאי שתעשה זאת?!' נאנחה האישה 'המצב בבית רק הולך ומחמיר, הילדים רעבים ללחם...'. בעוד פסק'ה מביט בה בעיניים קמות 'האם השתבשה עלייך דעתך? אני, פסק'ה יהפוך לגנב?!'

בחלוף הימים מצב הפרנסה הלך ודעך והילדים רעבו כבר ימים מספר, קיבל פסק'ה החלטה לקום ולעשות מעשה. ופרץ אל חנותו של זלמן בעל המכולת, שלף מן הקופה סכום זעום שיספיק לכלכל את משפחתו בשבוע הקרוב הרים מן המדפים שלושה כיכרות לחם ריחניים ונמלט לביתו.

במשך הזמן גילה פסק'ה כי במקצוע הגניבה יש לו הצלחה פלאית כדברי הקוסם, הוא התרגל לגניבות הקטנות ומצפונו כבר לא ייסר אתו כבעבר. הסוחרים אף התרגלו לגנב המוזר וחלקם אף השאירו עבורו את הסכום אותו היה גונב על הדלפק והדבר הפך לשגרה. פסק'ה מצדו רשם את הסכומים שגנב וקיווה להחזיר אותם בתקווה להחזיר את גניבותיו.

באחד הלילות כאשר חדר פסק'ה לחנות טקסטיל גדולה נדהם לגלות דמות עטויה בצעיף ממתינה לו בפינת החנות, 'סוף כל סוף אני פוגש אותך...' אמר האיש ותפס בחוזקה בזרועו, פסק'ה המבוהל פרץ בבכי 'רחם עליי, יש לי אשה וילדים הממתינים לי בביתי' התחנן בפני האיש, אך הלה לא עזב אותו לרגע 'אתה הגנב שמצליח כל פעם לגנוב מבלי להיתפס, הנכון הדבר?!'

'נכון' התוודה פסק'ה. 'אתה חייב לעזור לי לגנוב מאוצר המלך' אמר הגנב העטוי בצעיף. 'אם לא תעזור לי, אסגיר אותך לידי שומרי העיר. אם תצליח אתן לך חצי משווי הגניבה...'

כל תחנוניו של פסק'ה שהוא אינו גנב רגיל ואינו גונב אלא רק סכומים שיספיקו לכלכל את משפחתו, נפלו על אזנים אטומות. האחרון גרר אותו לאוצר המלך והראה לו פתח צר שממנו יוכל להשתחל פנימה 'עליך להביא לידי את כתרו של המלך' אמר. פסק'ה נכנס פנימה ולאחר דקות מספר יצא כשבידיו הכתר.

למחרת עם שחר משנתגלתה הגניבה התעורר רעש רב בארמון המלוכה, המלך ציווה לתפוס את הגנב בכל מחיר ולאחר חקירה נמרצת נתפס הגנב כשבידיו הכתר המלכותי 'לא אני הגנב' אמר והוביל את השוטרים אל ביתו של פסק'ה. הדבר עורר רעש רב בעיר וכולם שחו אודות האישה והילדים המסכנים שאביהם נתגלה כגנב, המלך רתח מזעם והחליט למצות את מלוא חומרת הדין עם הגנב ולאחר משפט קצר

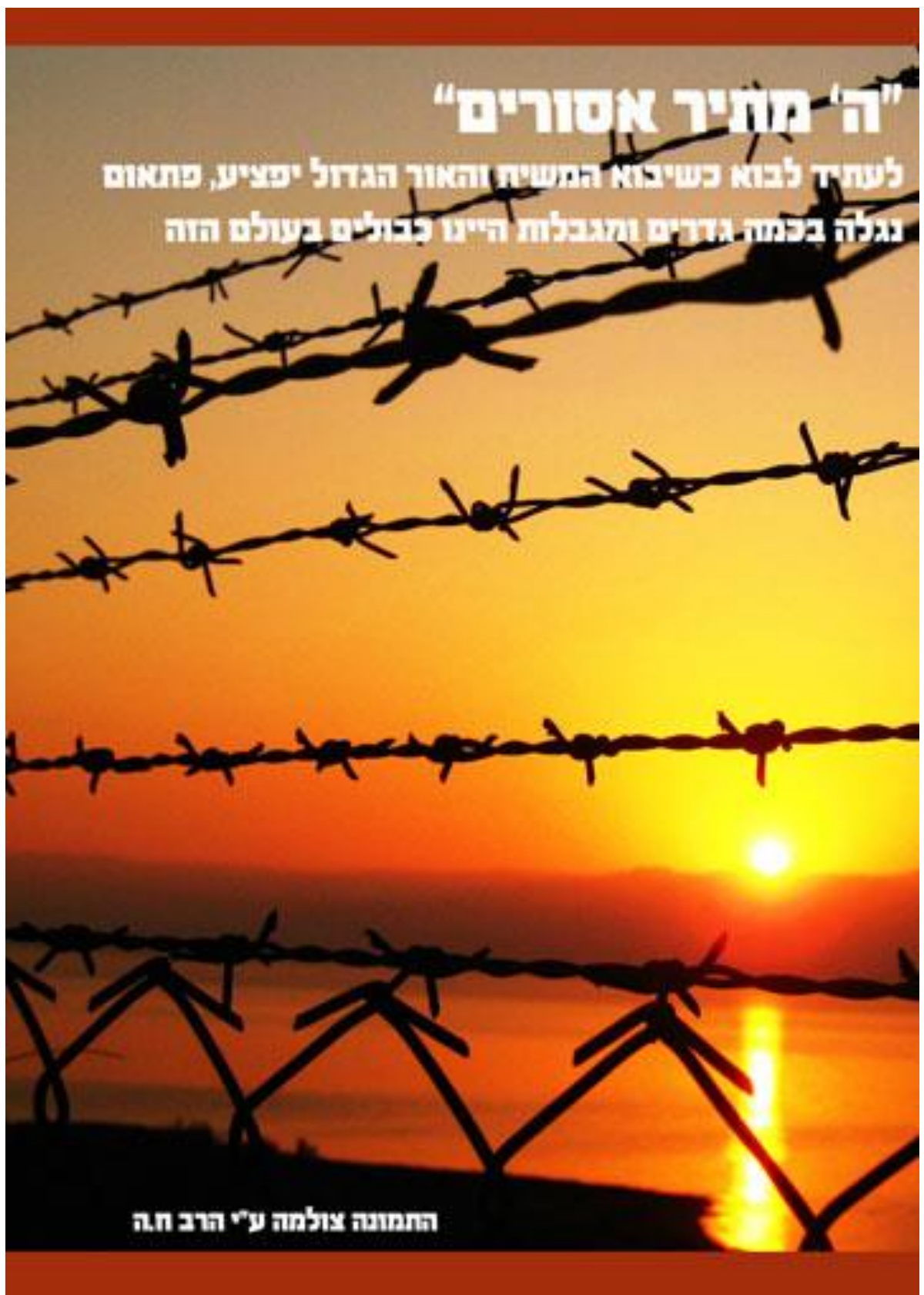
גזר המלך את דינו של פסק'ה האומלל לגזר דין מוות, סוף גנב לתליה. זעקותיו של פסק'ה למשמע גזר הדין הנורא הרקיעו שחקים, נוספו על כך בכיותיה של אשתו 'אוי לי, שהבאתי אותך לכך...' יללה האישה.

המוזר רב התאסף להיפרד מפסק'ה, כולם ריחמו על האישה והילדים שנותרו ללא משענת אך שמחו כי הצליחו להמתיק את הגרוע מכול. בן ההמוז הרב הבחין פסק'ה לפתע בקוסם הצועד לעברו כשחיוך רחב נסוך על פניו. 'רשע! מושחת שכמותך! כל המצב שאליו נקלעתי הוא אך ורק מפני ששמעתי לעצתך! צעק פסק'ה כשפניו מתעוותות מזעם, אך הקוסם צחק את צחוקו השטני המתגלגל וניגש לפסק'ה ולחש באזנו: 'דע לך שעצתי לך להיות גנב היא רק כדי לראותך במצבך העכשווי ואני בכוחי עזרתי לך בגנבותיך...'

**

לפעמים אנו מוצאים את עצמנו במקומות שלא חלמנו להיות בהם. ובסופו של דבר הגענו אליהם רק בגלל מחשבה רגעית על דבר כזה או אחר, או מראה שראינו וחשבנו ומתוך המחשבות הגענו אל המעשים. היצר הרע מכניס בנו מחשבות רעות כדי להפיל אותנו ולצעוק לנו לאחר מכן 'סוף גנב לתליה' ולראות אותנו נאנקים בבוץ שאליו הכניס אותנו, ולכן עלינו לקיים את המצוות ללא ספקות והרהורים כשם מצוות פרה אדומה המופיעה בפרשתנו היא חוק שעלינו לקיימו, גם אם אנו לא מבינים אותו וחושבים שחוק זה אינו נכון עבורנו.

6. החיים הבריאים – תזונה בריאה

בוחרים לחיות טוב / אוכל בריא

החלטתם לקחת את עצמכם בידיים ולהתחיל לאכול מזון בריא? עשיתם צעד חשוב ונכון, אבל לא קל. הבעיה עם ההחלטות האלה, בדיוק כמו עם דיאטה, היא שבדרך כלל לא מצליחים לבצע אותן בגלל עניין הטעם, שהרי לחם לבן בדרך כלל טעים יותר מלחם מלא ועוגות טעימות יותר מסלט ירקות. לעומת הטעם, שאלת הכדאיות לא מוטלת בספק. מדענים ורופאים מאשימים יותר ויותר את התזונה המערבית הריקה במקור למחלות שונות, שחלקן הפכו למגיפה. אחת הדוגמאות המובהקות לכך היא מחלת הסוכרת מסוג 2, המתפתחת כמעט תמיד בגלל תזונה לקויה. לאורך דורות רבים נחשבה הסוכרת מהסוג הזה למחלה של זקנים ואילו כיום גם ילדים, בני נוער וצעירים לוקים בה במספרים מפחידים. לתזונה טובה יש יתרונות נוספים: מלבד הפחתת הסיכוי לסוכרת, פוחתת הנטייה לסבול מלחץ דם גבוה, או ללקות בטרשת עורקים, מחלות לב וסרטן. כמו כן תפקוד הגוף משתפר, מערכת העיכול פועלת בצורה טובה יותר, הריכוז משתפר, עור הפנים, הציפורניים והשיער בורקים, יש פחות נפיחויות וגזים, והתחושה הכללית חיונית ומלאה אנרגיה.

40 הטיפים שלפניכם רוכזו באדיבותם, ומפרי ניסיונם של מומחים מתחום התזונה בארץ.

1. ד"ר ניבה שפירא – תזונאית רפואית,
2. יונית שוורצמן – דיאטנית קלינית ומומחית לצמחי מרפא וארומתרפיה,
3. ד"ר שרה קפלן – דיאטנית קלינית מהמרכז לבריאות האשה ברמת-אביב,
4. ד"ר חיים סדובסקי – תזונאי,
5. ד"ר הילה גבע-אבירם – נטורופתית ומנהלת מכללת מדיטבע לרפואה משלימה,
6. רונית נחום-גוזלן – מרכזת המגמה הנטורופתית במכללת ג'נסיס לרפואה משלימה,
7. דבורי גתי-יוסף – נטורופתית,
8. יצחק טבעוני – מומחה לרפואה פונקציונלית, נטורופת ומפתח שיטת טבעוני לאבחון וטיפול דרך תעלת האוזן,
9. לאה לשם – ראש החוג לתזונה במכללת רידמן

לכל טיפ היתרון הבריאותי שלו, וכולם יחד מציעים ממה להימנע, איך לבחור נכון, ובעיקר מראים שאפשר גם אחרת. כלומר – אפשר בהחלט לשפר את התזונה באופן משמעותי מבלי לפגוע בטעם, בכיף ובהנאת האכילה. בתאבון! :

רשימת 40 הטיפים:

1. איך לבשל ביצים
2. איזה שוקולד לצרוך
3. למה לוותר על אבקות מרק
4. מאיזה צבע מאכל להישמר במיוחד
5. למה להוסיף דווקא בטטות למרק
6. תכירו – אטריות שעועית
7. איך לאכול קטניות
8. איך לבשל אורז מלא
9. הבורגול כתחליף
10. איך לגוון את צריכת הדגנים

11. איזה שמן זית לצרוך
12. למה כן לטגן בשמן זית
13. באילו שמנים להשתמש
14. אילו מקורות נוספים לשומן מומלצים
15. אגוזים 1: מיהו המלך
16. אגוזים 2: איך מאחסנים וצורכים
17. אגוזים 3: הגרסה הברזילאית
18. הדרך להסמכת תבשילים
19. למה לא לבשל עם מרגרינה
20. לא לאפות עם מרגרינה

21. התכונות הטובות של זרעי הפשתן
22. אילו מבין הגבינות הצהובות
23. פירורי לחם, איזה סוג עדיף
24. למה מוסיפים שיבולת שועל
25. למה שומשום
26. איך מעבדים תמרים
27. איך נשמרים מבשר המכיל מים
28. למה לא לקלף לפני בישול
29. איך להמתיק יוגורט
30. הדרך לבשל תירס
31. איך מבשלים ירקות
32. איזה חומוס לקנות
33. סוכרזית או סוכר
34. מתי לא להעדיף 0 אחוזי שומן
35. איזו חלבה הכי בריאה
36. עדיף תה, אבל איזה
37. רוצים תה? חכו רגע
38. מתי המזון מאבד מערכיו התזונתיים
39. איך מבשלים ירקות קפואים
40. הבו גודל לסלט

1. איך לבשל ביצים:

הדרך הבריאה ביותר לאכול ביצה היא כשהיא קשה, כלומר – לבשל אותה במים. אם אתם מוכרחים לטגן אותה, כדאי לעשות זאת על להבה נמוכה מאוד ועם מכסה סגור. הביצה, ובמיוחד החלמון העשיר בכולסטרול, מכילה שמנים רוויים שמתחמצנים בקלות בטיגון ממושך, ועל כן עלולים לפגוע בכלי הדם ובגוף כולו.

2. איזה שוקולד לצרוך:

אם אתם אוהבים שוקולד – פרגנו לעצמכם תמיד את השוקולד המשובח ביותר. כידוע, איכות השוקולד נקבעת בהתאם לכמות מוצקי הקקאו שהוא מכיל. שוקולדים פשוטים מכילים 28% מוצקי קקאו ואילו השוקולדים המשובחים ביותר מכילים 70% – 90%. ככל שאחוז מוצקי הקקאו בשוקולד גבוה יותר, כך הוא בריא יותר, כי הוא מכיל כמות גדולה יותר של נוגדי חמצון. השוקולד מכיל גם לא מעט סוכר, אבל ככל שהוא מכיל יותר מוצקי קקאו הוא מכיל פחות סוכר, ולכן טעמו מריר משהו – טעם שהמכורים לשוקולד אוהבים מאוד.

3. למה לוותר על אבקות מרק:

אבקות מרק מכילות המון קלוריות, שומנים, כימיקלים ומונוסודיום גלוטמט, שמחזק את טעם המזון אבל עלול לגרום לתופעות כמו כאבי ראש ואלרגיות. אפשר להתרגל לבשל בלי אבקות מרק. עובדה ידועה היא כי השפים הדגולים נמנעים מלהשתמש באבקות מרק, ומעדיפים לתבל את המזון במרכיבים טבעיים כמו תבלינים ועשבי תיבול, כי הם טעימים יותר. בשלב הראשון מומלץ להתרגל לבשל תבשילים כמו פסטה ועוף בלי אבקות מרק. כדי לשפר את הטעם מוסיפים לפסטה בזיליקום (אבל הרבה!). בתבשילי עוף ובשר האבקה די מיותרת ובמקומה אפשר להשתמש בחוואייג' למרק, בבהרט או ברוטב סויה, כוסברה קצוצה, שמיר וכדומה. הבעיה היא לוותר על אבקות מרק כשמכינים מרק ירקות או מרק אפונה, ללא בשר, כי אז מרגישים במיוחד בחסרונו של טעם מוביל וחזק. כתחליף, אפשר להשתמש בבצל, שום, סלרי, ג'ינג'ר, פטרוזיליה ואפילו קצת נענע. גם כף סוכר חום תוסיף טעם לתבשיל או למרק. אם מטגנים קלות את הירקות בשמן זית לפני הוספת המים, מקבלים מרקים מצוינים, בעלי טעם עשיר ונטולי כימיקלים. אם בכל זאת חסר קצת טעם לתבשילים אפשר לנסות את המלח "הרבל מר" – מלח עשבים טעים מאוד שאפשר להוסיף לכל תבשיל או סלט, במקום מלח רגיל.

4. מאיזה צבע מאכל להישמר במיוחד:

כשאתם רוכשים אטריות או שקדי מרק, שימו לב שברשימת המרכיבים לא מופיע צבע מאכל צהוב טרטזין, שלא מומלץ באופן כללי ובמיוחד לא לילדים. רוב היצרנים הפסיקו להשתמש בצבע השנוי במחלוקת ואת מוצריהם כדאי להעדיף על פני אלה שמכילים את הצבע.

5. למה להוסיף דווקא בטטות למרק:

אחד הפטנטים להכנת מרק ירקות עשיר, בריא ולא משמין, הוא להוסיף לו הרבה בטטות. הבטטות מתרככות מהר, מתפרקות במרק ומסמיכות אותו. טעמן מתקתק והן דלות (יחסית) בקלוריות.

6. תכירו – אטריות שעועית:

דרך נוספת לגוון את המרק היא להוסיף לו אטריות שעועית, שטעמן מצוין, והן בריאות יותר מאטריות קמח. את אטריות השעועית אפשר להשיג בסופרמרקטים הגדולים ובבתי טבע.

7. איך לאכול קטניות:

לפני שאתם אוכלים קטניות, הנביטו אותן. בשלב הנביטה הזרע מתעורר מתרדמתו וזמינות הוויטמינים והמינרלים שבו (כולל ויטמין C) גדלה. במקביל, פוחתת תכולת הטריפסין, שמעכב ספיגת מרכיבי תזונה חיוניים. כך מנביטים בבית: משרים את הקטניות כל הלילה בצנצנת מלאה מים ומכוסה במגבת נייר. למחרת יש לשטוף את הקטניות ולהחזירן לצנצנת (ללא מים). יש לשטוף את הקטניות פעמיים–שלוש ביום. הנבטים יבצבצו בתוך יומיים שלושה. לאחר ההנבטה, זמן בישול הקטניות מתקצר.

8. איך לבשל אורז מלא:

כל מי שניסה לאכול אורז מלא והזדעזע מהטעם התפל מוזמן לנסות שיטה טעימה יותר. השלב הראשון הוא בחירת האורז. לא כל אורז מלא הוא גם טעים. האורז שנחשב לטעים יותר הוא העגול (נמכר בבתי טבע במחיר סביר מאוד) או אורז בסמטי מלא – שני הסוגים האלה, במיוחד הבסמטי המלא, מוצלחים וטעימים מאוד. אם משרים את האורז במים לילה קודם (כך נפטרים מטעמי הלואאי) ולמחרת מטגנים הרבה בצל בשמן זית, בתוספת פטריות טריות, מים, מלח ופלפל שחור, מקבלים מאכל טעים ביותר ובריא מאוד. שימו לב: בישול אורז מלא נמשך כ-40 דקות.

9. הבורגול כתחליף:

דגנים מלאים – עמס נמנה האורז המלא – מצוינים כמרכיב בריא במזון וגם לדיאטה, כי אוכלים מהם פחות והם מעודדים פעילות מעיים. עם זאת, אם אתם לא מתים על אורז מלא ובכל זאת רוצים לאכול דגנים מלאים נסו לבשל בורגול גס. מבשלים אותו כמו שמבשלים אורז לבן (רצוי עם הרבה בצל מטוגן) ותבלינים. הטעם שמתקבל דומה יותר לטעמו של אורז לבן (בהשוואה לאורז מלא).

10. איך לגוון את צריכת הדגנים:

בישראל צורכים הרבה אורז ופסטה, אבל העיקרון החשוב ביותר בתזונה בריאה הוא הגיוון. בבתי טבע ובסופרמרקטים הגדולים אפשר למצוא דגנים נפלאים וטעימים, שרק צריך לנסות אותם. קינואה, למשל, הוא דגן מלא וטעים מאוד, שמבשלים כמו אורז. אחרי בישול מתקבל מאכל קל ודומה לאורז הלבן. אפשר גם לבשל דוחן וקטניות כמו מאש ואזוקי, ואפילו להוסיף אותן לחמין.

11. איזה שמן זית לצרוך:

שמן זית נחשב לשמן בריא מאוד, אבל מומלץ לצרוך רק שמן זית כתית מעולה (ולא כתית רגיל או הגרוע מכולם – מזוכך). שמן זית כתית מעולה נעשה מזיתים, ללא שימוש בכימיקלים ועיבוד כלשהו ולכן הוא הבריא, ויש הטוענים שגם הטעים ביותר.

12. למה כן לטגן בשמן זית:

בניגוד לסברה הרווחת, שמן זית דווקא מצוין לטיגון, במיוחד אם מוסיפים לו חתיכת גזר קטנה. הגזר מעלה את טמפרטורת השריפה. שמן שנשרף יש לזרוק תמיד, כי זה אומר שהוא התחמצן וגורם יותר נזק מתועלת.

13. באילו שמנים להשתמש:

כל השמנים המזוככים נחשבים לפחות בריאים ובכללם גם שמן קנולה. הזיכוכ מוציא מהשמן הרבה תכונות טובות. מי שיכול לעבור לשימוש בשמנים מכבישה קרה יתרום מאוד לבריאותו. מי שלא יכול לסבול את הטעם, יכול לנסות להשתמש בשמנים המזוככים האיכותיים יותר, כמו למשל אלו שבסדרה "עץ הזית". לטענת היצרן, חלק מרכיבי התזונה החשובים שהולכים לאיבוד בתהליכי הזיכוכ הוחזרו לשמן.

14. אילו מקורות נוספים לשומן מומלצים:

מומלץ מאוד להשתמש, כידוע, בשמן זית הבריא, אבל לא רק בו, כי הוא לא מכיל את כל חומצות השומן החיוניות. כדאי לצרוך ממנו בכל יום, וכמובן אבוקדו וטחינה. ניתן לצרוך גם כמויות קטנות של שמן קנולה, שהוא הרע במיעוטו מבין השמנים.

15. אגוזים 1: מיהו המלך:

אם אתם נמנים עם חובבי האגוזים, העדיפו את אגוזי המלך על אגוזי הפקאן, כי הם מכילים חומצות שומן בריאות יותר. מומלץ לצרוך אותם גם בעוגות או בתבשילים.

16. אגוזים 2: איך מאחסנים וצורכים:

אגוזים ישנים מכילים חומצות רעילות, ולכן חשוב מאוד לאכול אותם רק כשהם טריים. איך מבדילים? באגוזים (ובמיוחד בוטנים) לא טריים מופיעות נקודות כהות ונוצרת עליהם מעין אבקה שמעידה על כך שבעלי חיים זעירים נהנו מהם עוד לפנינו. אגוזים טריים כדאי לאחסן במקרר או במקפיא ולרכוש אותם בכמויות קטנות ובמקומות שבהם תחלופת הסחורה גבוהה.

17. אגוזים 3: הגרסה הברזילאית:

כדאי לצרוך מדי יום, או לפחות בתדירות גבוהה, אגוזי ברזיל. אגוזים אלה עשירים מאוד במינרל הנקרא סלניום, הידוע בתכונותיו הטובות כמונע סרטן ומחלות שונות אחרות. המזון המערבי מכיל מעט מאוד מהמינרל, גם אם אתם אוכלים הרבה ירקות ופירות, כי הקרקע דלה בו. בגלל הכמות הרבה של הסלניום הקיימת באגוזים, המנה המומלצת לאכילה היא שני אגוזים ביום. לא כדאי להגזים בצריכת האגוזים, כי סלניום בכמות עודפת עלול להיות רעיל.

18. הדרך להסמכת תבשילים:

במקום קמח או קורנפלור להסמכת תבשילים ומרקים, כדאי להשתמש בקוואקר טחון. אפשר גם להוסיף קצת ישירות לצלחת המרק החמה המוגשת לשולחן.

19. למה לא לבשל עם מרגרינה:

כדאי מאוד להפסיק להשתמש במרגרינה מכל הסוגים, גם במרגרינה דלת שומן. המרגרינה מכילה חומצות שומן מסוג טראנס, שעבר חמצון ועלול לגרום לסתימת עורקים ויש הטוענים אף לסרטן. אבל אם אתם חייבים מרגרינה ולא יכולים בלי, כדאי תמיד להעדיף את המרגרינה הרכה יותר. ככל שהמרגרינה קשה יותר כך התהליכים שהיא עברה מזיקים יותר לגוף. המרגרינות הגרועות ביותר הן אלה שעטופות בנייר, כי הן הקשות ביותר. המרגרינה בגביע רכה יותר ולכן פחות מזיקה. המרגרינה "ויכול", נחשבת לבריאה ביותר, כי לפי הצהרת היצרן היא לא עברה תהליך הקשיה רגיל. עם זאת, צריך לזכור שגם "ויכול" עשויה משמן מזוכך ולכן גם בצריכתה לא כדאי להגזים

20. לא לאפות עם מרגרינה:

כדאי לאפות ולאכול עוגות ועוגיות שעשויות על בסיס שמן ולא על בסיס מחמאה או מרגרינה. עוגות רבות מכילות כמויות אדירות של מרגרינה (גם חבילה אחת זה יותר מדי) כשלמעשה הכמות הגדולה הזו לא מוסיפה הרבה טעם, אבל היא כן מוסיפה קלוריות מיותרות ולא בריאות. אפשר לבחור מראש עוגות שלא מכילות יותר מחצי כוס שמן או להחליף בין המרגרינה לשמן (חבילת מרגרינה שווה בערך לכוס שמן). אם מקצצים בכמות השמן, הטעם לא נפגע, אבל מספר הקלוריות שהעוגה מכילה יורד פלאים. כל 100 גרם שומן מכילים יותר מ-800 קלוריות!

21. התכונות הטובות של זרעי הפשתן:

זרעי פשתן מכילים חומצות שומן מסוג אומגה 3 שחסרות בתזונה המערבית, ואפשר לשלב אותם בקלות בתפריט, כי הם חסרי טעם. לא מומלץ לחמם אותם או להוסיף אותם לבישול, כי החומרים הטובים שמצויים בהם נהרסים. אבל אפשר להוסיף אותם לפירות, סלט או ממרח. סגולה ידועה של זרעי הפשתן, לבד מהתרומה לבריאות: כבר למחרת היום שאוכלים מהם אפשר לשים לב לכך שעור הפנים נראה טוב מתמיד (במיוחד כשאוכלים אותם עם יוגורט ביו). חשוב מאוד לאכול אותם טחונים וטריים. לטחון מראש לכמה ימים ולשמור בצנצנת במקפיא. לא כדאי לצרוך מהם יותר משתי כפות ביום.

22. אילו מביין הגבינות הצהובות:

גבינה צהובה היא מקור מצויין לסידן, אם כי היא מכילה המון שומן וצבעים שונים. הגבינה הצהובה הטבעית ביותר היא מוצרלה, שמשווקת בצבע בהיר ולא צהוב כמו רוב הגבינות, שמקורן בצבעים שעדיף להימנע מהם. שימו לב: יש שני סוגים של מוצרלה – אחת שנמכרת בצורת כדורים רכים, כמו גבינה לבנה, והסוג השני שהוא גבינה צהובה לכל דבר, ואפשר לפרוס אותה במעדנייה בסופרמרקט או אפילו לרכוש אותה מגורדת. החיסרון שלה הוא שהיא מתקלקלת מהר יותר מגבינות צהובות המכילות חומרים משמרים, ומחזיקה מעמד במקרר כשבוע בלבד.

23. פירורי לחם, איזה סוג עדיף:

בסופרמרקטים אפשר למצוא כמה סוגים של פירורי לחם. דווקא הסוגים היקרים יותר הם גם המזיקים יותר. על גבי האריזות כתוב שהם מכילים שמנים מוקשים (מרגרינה) ועוד חומרים. הסוג הפשוט והזול ביותר לא מכיל שומן (מיותר ולא בריא) ועשוי מלחם, בלי תוספות. בסופרמרקט אפשר גם למצוא (ולא רק בפסח) פירורי מצה שגם הם מכילים רק קמח, מים ושמרים, בלי שמנים מיותרים.

24. למה מוסיפים שיבולת שועל:

אם כבר פירורי לחם, אפשר לערבב אותם בסובין שיבולת שועל בכמות שווה (חצי חצי), לטגן עם התערובת שניצלים או להוסיף לקציצות. טעמו של סובין שיבולת שועל אינו מורגש והוא נחשב למוריד כולסטרול ולמעודד פעילות מעיים.

25. למה שומשום:

כשמטגנים שניצלים או קציצות כדאי להוסיף לתערובת שומשום. הכי כדאי שומשום מלא שמכיל 975 מ"ג סידן בכל 100 גרם, לעומת כ-100 מ"ג סידן בלבד שמכיל השומשום המקולף.

26. איך מעבדים תמרים:

עוגיות ממולאות בתמרים הן ממתק מצוין, טעים ובריא. אם מכינים עוגיות כאלה בבית, כדאי להעדיף את התמרים שארוזים בוואקום (או תמרים יבשים רגילים שמוציאים מהם את החרצנים) ולא את ממרחי התמרים. ממרח התמרים אומנם נוח יותר לשימוש, אבל מכיל חומרי שימור וסוכר. לתמרים בוואקום לא נוסף דבר. קל מאוד להפוך את התמרים בוואקום או התמרים הטריים לנוחים לשימוש: מכניסים אותם למעבד מזון (את התמרים הטריים מגלענים) עם מעט מים רותחים ומערבלים.

27. איך נשמרים מבשר המכיל מים:

כדאי מאוד להימנע מבשר קפוא (וגם מחלק מסוגי העוף, ההודי והדגים) המכיל מים מוספים. היצרנים מוסיפים את המים, כדי להתגבר על הפחת שנוצר בתהליך ההכשרה. חשוב לציין שלא כל עוף קפוא או בשר מכילים מים מוספים. לפי החוק, היצרן חייב לציין אם הוסיף מים.

בדרך כלל לעוף ולהודו לא מוסיפים מים, אבל לבשר הבקר, שהוא יקר יותר, כמעט תמיד מוסיפים. המים המוספים לא כל כך תמימים ומכילים חומרים כמו פוספטים, שלא מוסיפים בריאות. כדאי לשים לב שחלק מהבשר הטרי שנמכר במרכולים בעצם הוקפא בעבר (בדרך כלל נמכרות חתיכות הבשר האלה באריזות ואקום שעליהן כתוב שהבשר היה קפוא) ובאטליזים – כדאי לשאול את הקצב אם הבשר היה קפוא בעברו.

בשר טרי, שלא הוקפא מעולם, אפשר לזהות על פי הסימן הבא – פיסות השומן השזורות בו צריכות להיות בגוון לבן-צהבהב. בבשר שהיה קפוא, פיסות השומן הן בצבע אדום. אם הקצב טוען שמקור הגוון האדום בדם, אפשר לבקש ממנו לחתוך קצת את הבשר. אם גם בפנים הגוון אדום ולא לבן, סימן שהבשר היה קפוא וכדאי להתרחק ממנו. מי שרוצה מידע נוסף על הוספת מים לבשר מוזמן לקרוא בספר של ד"ר חיים סדובסקי "לסלק את הקוץ" (הוצאת שדה) – פרוטוקולים משיבות ועדות הכנסת שעסקו בהוספת המים לבשר. לקרוא ולא להאמין.

28. למה לא לקלף לפני בישול:

אם אתם מכינים פירה, סלט תפוחי אדמה או סלט סלק, לא כדאי לקלף את הירק לפני הבישול. כשמבשלים את הירק בקליפתו ומקלפים רק אחרי הבישול, מאבדים פחות ויטמינים.

29. איך להמתיק יוגורט:

אתם אוהבים יוגורטים ממותקים? כדאי לכם לרכוש יוגורט ביו-פרו (ולא ביו רגיל) ללא פירות וממתקים. פרי שנחתך במקום ומוסף ליוגורט מכיל הרבה יותר ויטמינים ומינרלים מפרי ששהה בתוך היוגורט זמן רב. בנוסף, יוגורט "נטו" לא מכיל מייצבים, חומרי טעם ועוד חומרים לא מומלצים. כדאי להמתיק את היוגורט (אם חייבים) בדבש, מולסה או סירופ מייפל טבעי, שטעים יותר מסירופ המייפל שעשוי מסוכר ותמציות.

30. הדרך לבשל תירס:

מבשלים תירס? השתמשו בכמות קטנה ככל האפשר של מים להרתחה, ואחר כך השתמשו במים להכנת מרק, כי הם מכילים הרבה ויטמינים ומינרלים. כשהתירס מוכן הוציאו אותו מיד מהמים. שהייה ממושכת במים פוגמת בערכו התזונתי.

31. איך מבשלים ירקות:

כשאתם מבשלים ירקות, כדאי להוסיף אותם למים רותחים ולא להרתיחם יחד עם המים, כדי לשמור על ערכם התזונתיים.

32. איזה חומוס לקנות:

חומוס נחשב לממרח בריא. אם קונים ממרח חומוס מוכן כדאי לשים לב לרכיבים המצוינים על התווית, המסודרים בסדר יורד, כשהמרכיב הראשון מצוי במוצר בכמות הגדולה ביותר וכך הלאה. כדאי מאוד לבחור את החומוס שהמרכיב השני שלו הוא טחינה ולא שמן (השמנים שמשמשים בהם בתעשיית הסלטים הם לא באיכות משובחת ובכל מקרה טחינה עדיפה תמיד).

33. סוכרזית או סוכר:

הכימיקלים שרוב סוגי הסוכרזית עשויים מהם שנויים במחלוקת. באופן כללי הם בטוחים לשימוש בכמויות המצוינות על גבי האריזה, אבל יש הטוענים שמדובר בכימיקלים מיותרים. כפית סוכר מכילה רק 15 קלוריות, כך שגם אם אתם חייבים להמתיק את הקפה או התה עדיף לעשות את זה עם סוכר, שבכמויות קטנות לא יקר בקלוריות, אבל בטוח יותר מבחינה בריאותית.

34. מתי לא להעדיף 0 אחוזי שומן:

נכון שתמיד כדאי להעדיף מזון דל שומן, אבל דווקא במוצרי חלב כדאי להימנע מאלה שמכילים פחות משלושה אחוזי שומן. אפס אחוז שומן פוגע בספיגת הסידן.

35. איזו חלבה הכי בריאה:

המכורים לחלבה יכולים לנסות חלבה משומשום מלא ודבש (להשיג בסופרמרקטים הגדולים ובבתי הטבע). טעמה קצת שונה מטעמה של החלבה המוכרת, אבל רבים טוענים שהוא טוב יותר. ב-100 גרם חלבה משומשום מלא יש כמעט פי 10 יותר סידן!

36. עדיף תה, אבל איזה:

עדיף תה על קפה ואם תה, אז הכי בריא תה ירוק ואחריו השחור, שגם הוא עשיר בנוגדי חמצון. אפשר להוסיף לו תבלינים כמו קינמון, הל, ציפורן ואגוז מוסקט, להוסיף חלב ודבש ולהפוך אותו לצ'אי הודי.

37. רוצים תה? חכו רגע:

אומנם התה עדיף על הקפה, אבל אם אתם אוכלים מזון עתיר בברזל, כמו בשר אדום, אל תשתו מיד לאחר מכן תה, כדי לא לפגוע בספיגת הברזל.

38. מתי המזון מאבד מערכיו התזונתיים:

תמיד כדאי לאכול אוכל טרי. ירקות ופירות מאבדים מערכם התזונתי בכל יום שחולף מאז הקטיף (גם אם הם נראים מצויין) ואפילו מוצרים כמו חלב עמיד מאבדים במשך הזמן את הערכים התזונתיים שלהם. חלב עמיד, לדוגמה, מאבד אחרי חצי שנה כמעט את כל הוויטמינים והמינרלים שהכיל. מי שמשתמש במוצר כזה יקבל מוצר נקי מבחינה בקטריאלית, אבל גם עם ערך תזונתי נמוך בהרבה מהמובטח על האריזה. חשוב לציין שאיבוד הערכים מתרחש בכל מצב, גם בירקות קפואים ששמורים במקפוא. אם רכשתם שמן זית או פסטה שמצויים ב-10% אחוז האחרונים של חיייהם, מוטב להחזיר אותם לחנות.

39. איך מבשלים ירקות קפואים:

ערכם התזונתי של ירקות קפואים כמעט שווה לזה של ירקות טריים. כשמשתמשים בירקות קפואים רצוי לבשל אותם ישר ממצב קפוא ולא להפשיר קודם, כדי למנוע איבוד רכיבים תזונתיים חיוניים.

40. הבו גודל לסלט:

כשמכינים סלט כדאי לחתוך את הירקות לחתיכות גדולות ככל האפשר. ככל שהירקות חתוכים לחתיכות קטנות יותר, כך הם מאבדים מערכם התזונתי מהר יותר. בסלט ירקות קצוץ דק לא נשארים הרבה ויטמינים כעבור שלוש שעות מרגע ההכנה.

8. אירועים היסטוריים שקרו בשבוע הזה לפני שנים

ז' תמוז ד' תתקל"א 19.6.1171 נפטר "רבינו תם"

רבינו תם היה הכינוי של רבי יעקב בן רבי מאיר, רבינו תם היה נכדו של רש"י (רבי שלמה יצחקי מחשובי הפרשנים של התורה). רבינו תם חי בצרפת ויהודי אירופה המערבית ראו אותו כמנהיג הדור ופנו אליו בשאלות הלכתיות רבות הנוגעות עיקר לחיי היום יום וההתייחסות לחיים בסביבה של גויים והקשרים העסקיים עימם. רבינו תם היה מודע לצרכים של היהודים ותיקן תקנות רבות כדי לחזק את האחדות בעם ואת ההתמודדות מול מסעי הצלב שהיו בתקופתו בנוסף, תיקן תקנות רבות לחיזוק מעמד האשה. בחג השבועות בשנת 1147 פרצו צלבנים לביתו, שדדו את כל רכושו, חיללו את ספר התורה שהיה ברשותו ופצעו אותו אנושות. אביר צרפתי שהיה ממקורביו הציל אותו בכך שהבטיח לאספסוף שהוא יגרום לרבינו תם להתנצר. רבינו תם נפטר בשנת 1171 משברון לב שבועיים לאחר חורבנה של קהילת בלוא אשר הושמדה כולה בעקבות עלילת דם.

רבינו תם ידוע בפסיקותיו בנושאים רבים ועד היום אנו מוצאים אנשים רבים ההולכים בתורתו כמו למשל בנושא התפילין אשר הוא חולק על רש"י סבו לגבי סדר הפרשיות שבתוך התפילין ולכן עד היו אנו רואים אנשים אשר מניחים שני זוגות תפילין בתפילה זוג רש"י וזוג רבינו תם. כך גם זמני כניסת ויציאת השבת ועוד. רבינו תם נחשב לאחר מגדולי בעלי התוספות (כינוי לרבנים אשר פירשו את הגמרא).

ז' תמוז תשכ"ה 7.7.1965 נפטר משה שרת ראש הממשלה השני של מדינת ישראל

משה שרת (שרתוק) נולד באוקראינה בשנת 1894. אביו, יעקב שרתוק היה מראשוני הביל"זים, אשר חזר לרוסיה. לאחר מספר שנים ב-1906 עלתה המשפחה לארץ והתיישבה בכפר הערבי עין סינייה שבשומרון. תקופה זו הקנתה למשה שרת שליטה בשפה הערבית והתמצאות במנהגי הערבים. לאחר זמן עברו לתל-אביב ומשה שרת היה מתלמידי המחזור הראשון של גימנסיה הרצליה ויצא ללמוד משפטים בתורכיה שם התגייס לצבא התורכי וסיים בי"ס לקצינים באיסטנבול. בתום המלחמה התמנה לעוזרו של "גואל הקרקעות" יהושע חנקין והצטרף למפלגת "אחדות העבודה" ולארגון ההגנה.

בשנת 1933 (לאחר רצח ארלזורוב) נתמנה לראש המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית. הישגיו הבולטים בתקופה זו היו הניהול המדיני של מבצעי "חומה ומגדל" מפעל ההתיישבויות החדשות, שהיו לימים בסיס לגבולות המדינה והקמת נמל תל-אביב נוכח השבתת נמלי חיפה ויפו ע"י מפעיליהם הערבים. בזמן מלחמת העולם השנייה היה ממקימי "הבריגדה היהודית" במסגרת הצבא הבריטי. בתום המלחמה גיבש שרת את עמדת הסוכנות היהודית מול ועדות החקירה השונות שנשלחו ארצה במטרה להציע פתרונות לסכסוך היהודי-ערבי. הוא תמך בקו המאבק המזוין בבריטים וב"שבת השחורה", (ל' סיון תש"ו 28 ביוני 1946) היה העציר הבכיר ביותר שעצרו הבריטים מקרב מנהיגות היישוב. עם הקמת המדינה היה משה שרת, ששינה כעבור זמן קצר את שמו משרתוק לשרת, לשר החוץ בממשלה הזמנית ובכל ממשלות ישראל עד 1956. הוא הקים את שירות החוץ של מדינת ישראל וכונן את קשרי המדינה עם מדינות זרות בכל היבשות.

אחד מהישגיו הגדולים כשר חוץ היה הסכם השילומים עם גרמניה המערבית, שנחתם בידי ובידי הקאנצלר קונראד אדנאואר. (למרות שהיו רבים ובראשם מנחם בגין ז"ל שהתנגדו להסדר זה). בינואר 1954, לאחר התפטרותו של בן גוריון, התמנה לראש הממשלה ובנובמבר 1955 לאחר שבן גוריון חזר לראשות הממשלה שב שרת לכהן כשר החוץ בממשלתו. ב 1956 התפטר עקב חילוקי דעות עם בן גוריון. ב 1960 התמנה ליו"ר הנהלת הסוכנות וההסתדרות הציונית תפקיד אותו ביצע עד יום מותו. בנוסף, שימש כיו"ר הוצאת הספרים "עם עובד".

ז' תמוז תשס"ד 26.6.2004 נפטרה "המשוררת הלאומית" נעמי שמר

נעמי שמר נולדה בקבוצת כנרת למשפחת ספיר ומגיל צעיר החלה את פעילותה המוסיקלית ולמדה באקדמיה למוסיקה כשחזרה לכנרת לאחר לימודיה החלה לכתוב שירי ילדים כמו "הדואר בא היום". את שיריה הראשונים פרסמה בעילום שם (היות והתביישה שיקשרו בוגרת אקדמיה לכותבת פיזמונים קלילים). את שם משפחתה קיבלה מנישואיה לשחקן גדעון שמר אשר עודד אותה בכתובה. במהלך השנים החלה

נעמי שמר לפרסם את שיריה אשר זכו להצלחה רבה ובניהם: "חורשת האקליפטוס", "העיר באפור", אהבת פועלי בנין" וכן שירים רבים מפרי עטה של רחל המשוררת. לקראת פסטיבל הזמר והפזמון תשכ"ז שנערך בירושלים.

כשלושה שבועות לפני מלחמת ששת הימים ביקש טדי קולק ראש עיריית ירושלים שתחבר שיר לכבוד העיר. נעמי שמר חיברה את השיר הידוע והמפורסם "ירושלים של זהב" שלימים זכה להיות שיר היובל של מדינת ישראל. לביצוע השיר היא בחרה בזמרת אלמונית בשם שולי נתן אשר בקולה הצליחה להרטיט לבבות בכל העולם היהודי. מיד לאחר המלחמה הוסיפה נעמי שמר בית נוסף לשיר "חזרנו אל בורות המים לשוק ולכיכר, שופר קורא בהר הבית בעיר העתיקה" שיר זה הפך להמנון המלחמה. שירים ידועים נוספים המושמעים בימי הזיכרון "אנחנו שנינו מאותו הכפר" למלחמת ששת הימים. "לו יהי" הוא המזוהה עם מלחמת יום הכיפורים.

לקראת פינוי חבל ימית חיברה נעמי שמר את השיר הידוע "על הדבש ועל העוקץ" ובו המילים "אל נא תעקור נטוע". החיבור של נעמי שמר אל הצד הימני של המפה הרחיק אותה מ"הברנג'ה" האומנותית ואולם במשך הזמן הפכה נעמי שמר למשוררת המקובלת על כל שכבות הציבור ולכן קיבלה את פרס ישראל על פועלה המבורך.

נעמי שמר נפטרה לאחר מחלה ובצוואתה ביקשה שלא יספדו לה, אלא יקריאו מספר שירים משיריה. נעמי שמר נקברה בבית הקברות של כנרת, על שפת ים כנרת לא רחוק מקברה של רחל המשוררת אשר הלחינה רבים משיריה. תופעה מעניינת שקבוצות רבות של אנשים מגיעים בכל שעות היממה, גם ביום וגם בלילה, נעמדים ליד קברה ומתחילים לשיר משיריה (תופעה דומה קיימת שנים רבות ליד קברה של רחל ששם מקריאים משירי רחל). נעמי שמר קבלה את הכינוי "המשוררת הלאומית" בזכות שרבים רבים משיריה ליוו וילוו את מדינת ישראל.

ט' תמוז תשל"ב 21.6.1972 מבצע "ארגז" – חטיפת קצינים סוריים לצורך החלפת שבויים

במהלך מלחמת ההתשה נישבו ע"י הסורים שני טייסים ונווט של חיל האוויר. שיחות על החלפת שבויים נכשלו ולכן הוחלט במטה הכללי על חטיפת קצינים סוריים

שישמשו כקלף מיקוח ואמצעי לחץ על הסורים. המשימה הוטלה על סיירת מטכ"ל שמפקדה באותה תקופה היה אהוד ברק, והמבצע קיבל את שם הקוד "ארגז". בפועל היו שלושה ניסיונות שניים מהם סרק ורק הניסיון השלישי הצליח, מבצע "ארגז 1" – המארב תוכנן באיזור הר דב בצד הלבנוני בעיקול שעל דרך העפר כוחות הסיירת התמקמו ואולם סיור הקצינים הסורי לא הגיע.

מספר ימים לאחר מכן (מבצע ארגז 2) הוחלט על ציר אחר, מפקד הפעולה היה אהוד ברק וביבי נתניהו פיקד על כח החסימה. הכח יצא ללבנון ופרס את המארב. בשעות הבוקר הגיע למקום רועה לבנוני וכבשים כמעט עלו על הכוח של ביבי שהסתתר במקום. מחשש שהרועה יחשוף את מקום המארב לכד הכוח את הרועה (לקח מסיפור ה"ה!!). זמן קצר לאחר מכן הגיעו למקום רכב ושריונית לבנונית חמושה בתותח והתמקמו בקרבת הכוח של ביבי לתצפית ביבי דווח לברק על ההתפתחות וברק הורה לו להישאר במקומו (בהסתתרות) ועדכן את הרמטכ"ל. לקראת הצהריים התקרבה למארב בפיקודו של ברק מכונית לימוזינה שחורה ובה הקצינים הסורים. ברק ביקש אישור לפעול אולם הרמטכ"ל ביקש שימתין. הרמטכ"ל היה מוטרד באותה עת מהימצאות והורה על ביטול המבצע.

יומיים לאחר מכן ניתן האישור לביצוע "ארגז 3". על בסיס מידע מודיעיני עדכני וניתוח השטח הוחלט לבצע את המארב בסמוך לכפר הלבנוני רמיה הממוקם בגזרה המרכזית של גבול הצפון. על כוח הסיירת פיקד יוני נתניהו וסגנו במבצע היה עוזי דיין. שיירת מכוניות הסיור הסורי מלווה בכלי רכב של הצבא הלבנוני הגיעה למקום המארב, נחסמה, ובקרוב קצר שנערך בין הכוחות נורו ונהרגו שלושה מלווים לבנונים ונפצע אחד מלווחמי הסיירת. חמישה קצינים סורים בכירים נתפסו והובאו לשטחנו. זמן קצר לאחר החטיפה הציעה ישראל לסוריה לבצע החלפה מיידית של הקצינים הסורים בתמורה לשבויינינו בסוריה וזאת באופן חשאי מבלי לחשוף את עניין חטיפת הקצינים הסורים שהייתה גורמת למבוכה רבה לשלטון הסורי. אולם סוריה דחתה את ההצעה הישראלית ודרשה את החזרתם של קציניה ללא תנאי בטענה שנחטפו ואינם שבויי מלחמה. ממשלת לבנון הגישה תלונה למועצת הביטחון של האו"ם על הפגיעה הישראלית בריבונותה ודרשה נקיטה של צעדים נגד ישראל.

בחודשים הבאים התנהל משא ומתן בין ישראל לסוריה באמצעות מתווכים שהוביל להסכם על חילופי שבויים.

חילופי השבויים בוצעו כשנה לאחר מבצע "ארגז 3" במסגרת ההסכם הוחזרו לישראל שלושת אנשי צוות האוויר השבויים ובתמורה שיחררה ישראל את השבויים הסורים שנתפסו במבצע "ארגז 3" וכן 41 שבויים סורים נוספים.

י"ב תמוז תרצ"ח 11.7.1938 נרצח אלכסנדר זייד מראשוני השומרים

אלכסנדר זייד נולד בסיביר שברוסיה לאחר שמשפחתו גלתה משם עקב מעורבותה בתנועת חובבי ציון, לאחר גמר תקופת הגלות חזרה המשפחה לוויילנה ואלכסנדר שהיה בגיל 13 באותו זמן הצטרף לתנועת העבודה הציונית. בשנת 1904 עלה לארץ ישראל ומספרים שנאלץ לשחד את משטרת ההגירה התורכית כדי להיכנס לארץ, בשנים הראשונות נאמן לרעיון "כיבוש העבודה" של אנשי העלייה השנייה (עבודת יהודים ולא עבודת תאילנדים) עבד במספר מקומות בראשון לציון ובפתח תקווה. בזמן עבודתו בזיכרון יעקב נפצע בידי ערבים וכן חלה בקדחת לכן לירושלים שם הוא עבד כסתת ושם גם הכיר את ציפורה אשתו ואם ילדיו

ושוב, נאמן לרעיון נוסף של אנשי העלייה השנייה – "כיבוש השמירה" היה שותף להקמתו של ארגון השמירה הראשון, ארגון "בר-גיורא" על שמו של אחד ממפקדי מרד החורבן שמעון בר-גיורא שבו חרב בית המקדש השני בשנת 70 לספירה. מטרת הארגון הייתה להגן על החלוצים במקומם של הצ'רקסים שנהגו לעשות זאת. מתוך ארגון זה קם בכפר תבור שבגליל התחתון ב-1909 ארגון השומר. כבר נולדה התובנה שרק היהודים יכולים לשמור על עצמם בשנת 1916 הצטרף אלכסנדר זייד לקבוצה של חברי השומר שהתיישבו בגליל העליון במה שלימים יהיה כפר גלעדי. הוא נשאר שם במשך עשר שנים ועקב התנגדותו לכך שהילדים הם רכוש הקהילה עבר לתל-חי ומשם בשנת 1926 לשייך אברק שבעמק יזרעאל שם הוא פיקד על ההגנה של הישובים בשביל קק"ל. הוא ניתקל ללא הרף במצבים מסוכנים אך מעולם לא נטש את עמדתו, אפילו לא כאשר הוא נפצע בידי פורעים ערביים. עקב אהבתו

לארץ החל גם בחפירות ארכיאולוגיות באזור והיה ממגלי בית הכנסת הקדום ועיר הקברות בית – שערים מימי המשנה והתלמוד. הוא נהרג על ידי ערבים שארבו לו בזמן שהיה בדרכו להתכנסות חברים בישוב אלונים הסמוך. פסל של דמותו על סוס צופה על נוף עמק יזרעאל הוצב בסמוך ליישוב טבעון..

י"א תמוז תש"ח 18.7.1948 הקרב בחירבת כוריכור

אחד הנושאים הפחות ידועים במלחמת השחרור הוא הקרב במסגרת מבצע דני על חירבת כוריכור (ליד העיר מודיעין) בקרב זה נפלו בלילה אחד 45 (ארבעים וחמישה!!) לוחמים מפלוגה ב' בחטיבת "יפתח" של הפלמ"ח שהיתה מורכבת מהמחלקה הדתית וממחלקת "מקווה ישראל". להלן ממה שמעתי ממר מרדכי כהן אחיו של יעקב כהן הי"ד מלוחמי המחלקה הדתית בפלמ"ח שנפל בקרב על משלט כוריכור ואשר חשף בפני את הספר שיצא על ידי המשפחות השכולות "ראה אותם שותקים" (בחרתי לציין ארוע זה מפני ה"שקט" שעטף אותו)

אזור מודיעין נכבש במסגרת מבצע "דני" במלחמת העצמאות, לאחר כיבוש הערים לוד ורמלה. כוחות חטיבת "יפתח" תפסו משלטים באזור הכפרים שילתא (כיום מושב שילת) ואל-בורג' (כיום חורבת תיתורה), הנמצאים בקרבת ציר התנועה שקישר בין לטרון ורמאללה שהיו בשליטת הלגיון הירדני שעות מעטות לפני כניסת ההפוגה השנייה לתוקפה, תפס כוח של 82 לוחמים מחטיבת "יפתח" את הכיפה המזרחית ברכס כוריכור. והכיפה המערבית נתפסה בידי הלגיון הערבי. עם שחר, תקף הלגיון הערבי באש מקלעים ומרגמות את הפלוגה שנאחזה ברכס. מצד דרום נעו שריוניות כדי לכתר את הפלוגה.

לאור הלחץ הצבאי הירדני והנפגעים הרבים, הורה מפקד הפלוגה על נסיגה לעבר משלטי שילתא ואל-בורג'. הנסיגה היתה קשה ובוצעה תחת אש כבדה, תוך גילויי גבורה רבים. בקרב נפלו 45 הרוגים לצה"ל. גופות 44 מהם נותרו בשטח ורק לאחר כשנה וחצי נאספו על ידי הרב הצבאי הראשי לצה"ל, אלוף שלמה גורן, והובאו לקבורה ביום י"א באדר (יום תל-חי), בקבר אחים בבית העלמין הצבאי שבהר הרצל החלל ה- 45 נקבר בבית הקברות בנחלת יצחק סמוך ליום הקרב. יהיה זכרם ברוך.

לעיון נוסף <http://www.shilat.co.il/html/memory.asp>

9. המקורות מהם לוקטו הפנינים לפרשה ומוספיה

מס'	המקור	מאת
1	שלום לעם – תורה ויהדות	דוד קליינר, יוסף רוניק, איתמר מאיר, אבי בן אבנר, אריה תומר
2	פרשת השבוע לשוטרי ישראל	דודו אלהרר, הרב אליהו מוגרבי, מני ישי, יוסי לוי
3	שבת שלום מקובי ביטר	קובי ביטר
4	בית מורשה	הרב יהודה ברנדס הרבנית מיכל טיקוצ'ינסקי
5	ניר אביעד	ניר אביעד
6	פרסומא – נקודה טובה	ר' משה רוט
7	הרב שמעון בוחניק שליט"א	הרב שמעון בוחניק
8	חמישה חומשי תורה ומפרשי המקרא	רש"י, ראב"ע, רד"ק, רס"ג, רמב"ן, חזקוני, ספורנו, רשב"ם
9	מסכת אבות	
10	אתרי יהדות באינטרנט	

תודה לכל בעלי המקורות שבזכותם יכולתי לערוך ולהפיץ פנינים אלו מהפרשה להגדיל תורה ולהאדירה .

בברכת שבת שלום ומבורך
שמעון תורג'מן

סידרת פרסומי "גמ"ח תורג'מן"

בנושא מעגל השנה ומעגל החיים של האדם היהודי :

1. פנינים לשבת – גליון שבועי בפרשת השבוע וחגים בדוא"ל למנויים
2. ברית מילה – חוברת אישית מזכרת לתינוק ולמשפחה ובה הלכות, מנהגים, תפילות, פיוטים בנושא הברית ו "ברית יצחק" כולל קריאת התיקון מחולק ל-10 קוראים
3. פדיון בן – חוברת אישית מזכרת לתינוק ולמשפחתו ובה הלכות, מנהגים, תפילות, פיוטים ופירוט הטקס בנושא הפדיון.
4. זבד הבת – חוברת אישית מזכרת לתינוקת ולמשפחתה ובה הלכות, מנהגים, תפילות, פיוטים ופירוט הטקס בנושא זבד הבת
5. חלאקה – חוברת אישית מזכרת לתינוק ולמשפחתו ובה מנהגים, תפילות, ברכות, פיוטים ופירוט הטקס בנושא ה – "החלאקה"
6. בר מצווה – חוברת אישית מזכרת לבר המצווה ולמשפחתו ובה הלכות, מנהגים, תפילות, פיוטים ופירוט הטקס בנושא "בר מצווה
7. בת מצווה – חוברת אישית מזכרת לבת המצווה ולמשפחתה ובה הלכות, מנהגים, תפילות, פיוטים ופירוט הטקס בנושא "בת מצווה"
8. נישואין – חוברת אישית ובה הדרכה לבני הזוג ובה תפילות וברכות, תוכנית לוגיסטית לאירגון החתונה וכן תוכנית להכנת תקציב וכן טיפים שונים לניהול האירוע .
9. חנוכה בית – חוברת אישית מזכרת למשפחה ובה מנהגים, הלימוד מחולק ל-10 קוראים תפילות, ברכות, פיוטים ופירוט טקס "חנוכה הבית"
10. אזכרות : חוברת תפילה וזכרון לעילוי נשמת המנוח /ה כולל פרקי תהלים ומשניות המותאמים לשם הנפטר/ת וכן דברי זכרון קווים לדמותו/ה ותמונתו/ה של המנוח/ה

העורך : שמעון תורג'מן

רחוב הגפן 22, ת"ד 1601, חשמונאים 73127

טלפון : 08-9761519, פקס: 08-9761010

נייד : 050-5333949.

דוא"ל: h-tourjy@smile.net.il

